FORTVNII LICETI
GENVENSIS
In Patauino Lyceo Philosophi Ordinarij.

DE PROPRIORVM OPERVM HISTORIA
LIBRI DVO.

AD GABRIELEM NAVDAEVM
CHRISTIANISSIMI REGIS CONSILIARIVM,
Eiusdemque Oratorum ad Sum. Pontificem
Medicum Ordinarium.

Patauij. Typis Paulli Frambotti. M. DC. XXXIV. Superiorum Permissu.

GABRIELI NAVDAEO

Christianissimi Regis Consiliario,

Eiusdemq; Oratorum ad Summum Pontificem Medico Ordinario

Fortunius Licetus B. A.

I Chrysippus ille, Stoicorum iubar, quod ad æmulationem Epicuri plurima volumina conscribere satageret, olim a Carneade, *M. Tullij testimonijs Græcorum eloquentissimo, nobili quadam licet inaudita metaphora, solebat audire* Librorum Parasitus: *id ipsum hoc tempore multo potiori ratione de te dicere debemus (eruditissime Naudæe) qui* Librorum Helluo, *volumina legens innumera, volumina noscens innumera, nouisque voluendis, verius dixero vorandis, & edendis anxius inhians assidue, nulla codicum multitudine satiari potes. Qui quidem* πολυαναγνώστης *Genius tuus vt Eminentissimum* Principem *IO: FRANCISCVM ex Comitibus Guidijs Cardinalem a Balneo, vere* Patrem *eruditionum, optimumque* Censorem *Litteratorum, atque munificum Studiosorum* Patronum, *Herumque communem pridem illexit ad te suos intra Lares cum alijs viris eruditis accipiendum, instructiorique suæ Bibliothecæ præficiendum: Ita me nunc de propriorum operum Historia longe alia cogitantem potuit exorare; non enim meo nutu, sed tuo ductu, impulsuque, ac tantum non inuita Minerua charteæ meæ supellectilis hanc Historiam condidi. Quæ quum tibi, palatum satis delicatum habenti, non displiceat; fortasse concoqui poterit ab alijs, qui non ita firmo stomacho sunt inter Dipnosophistas, Hoc quicquid est, a te potius impulsore mei ad scribendum, quam ab Autoris calamo Studiosi recipere debebunt. Vale V. Cl. & me amare ne cesses. Dat. Patauij. In Museo nostro Scalumnæ.* Calend. Septemb. *MDCXXXIV.*

FORTVNII LICETI
Genuensis

De Propriorum Operum Historia

Liber Primus:

In quo tractatur de libris proprijs hactenus impressis, patefacta præsertim materia considerata, occasione scribendi, ac tempore, loco que impressionis.

PRAEFATIO.

N tibi tandem, eruditissime Naudæe, tamdiu exoptatam, ac toties efflagitatam, non a te solum, sed etiam a quam plurimis alijs meorum operum Historiam: quum enim frequentioribus litteris clarissimorum virorum sæpenumero catalogum mearum lucubrationum iam typis cusarum poscentibus interpellari consueuerim; & a peregrinis Impressoribus non raro postuler an aliquæ nondum editæ commentationes apud me reperiantur; & quodnam argumentum in ijs explicatum habeam: vt semel Amanuensem meum liberem ab iterata frequentius libellorum descriptione; sed potissimum vt ardenti desiderio tuo satisfaciam, Amice vir, iam de proprijs operibus Historiam breuem aggredior

dior contexere: quin etiam vt meorum studiorum aliquam rationem redderem summis viris, eam a me audire cupientibus: Galenũ, Cardanum, & alios insignes Autores imitatus; qui quum plurima scripsissent, de libris proprijs peculiarem tractationem postulantibus Amicis ediderunt. Seorsum autem de Voluminibus editis, promulgatisue, ac de promulgandis acturus, duos in libros Historiam Vniuersam partiri decreui; priore libello tractaturus de codicibus iam prælo cusis, & hactenus inuulgatis; posteriore de his, qui tum in præsentia sub manu sunt Impressoris, tum manuscripti cudendi seruantur Typographi laborem præstolantes in meo Museo.

Age nunc Summo Deo bene fauente, negocium hoc aggrediamur.

Trium librorum de Ortu Animæ Humanæ Historia Prima.

DEcimum-octauum [a] ætatis annum quum agerem, a Patre meo Iosepho Liceto, Genuæ Medicinam magna cum sui laude faciente, Bononiam missus ad Philosophiæ ac Medicinæ studia colenda, doctissimo viro Medicinam in patrio Gymnasio publice docenti, Æneæ Vizanio, patricio Bononiensi commendatus, apud sapientissimum Ioannem Costæum Laudensem, ex illustribus Dominis Altesani superioris, & Casalis Burgoni Pedemontium, tunc in Vniuersitate Felsinæa Medicinæ Theoricæ supraordinariæ Professorem, Philosophiæ simul ac Medicinæ studijs, quorum prima rudimenta domi cæperam a Patre, sedulam operam nauare satagebam, studiosissimi Præceptoris monitis, & exemplis incitatus: etenim Costæus assiduus erat in euoluendis, edendisque libris, quotidie seu latrante Sirio, seu rigente bruma, nedum temporibus temperatioribus antelucanas horas plures contemplationi tribuens. Ceterum eo summo viro post primum senium e viuis vi febris acutæ [b] depulso; paullo [c] post, bono meo fato, e Laribus eminentis Medici mihi patuit aditus in contubernium Supraordinarij Philosophi Federici Pendasij, probitate non minus, quam doctrina spectatissimi; quorum memoriam in filij mei primogeniti Ioannis-Federici nomine semper ore colere studeo. Hos apud Sapientiæ,

[a] *cal. Ianua.* 1695.

[b] 1598. 27. *Aprilis hora.* 2. *noct.*

[c] 1598. 8. *Iunij.*

tiæ tunc summos dictatores dum adolescens erudiebar, & a Genitore susceptæ doctrinæ Philosophicæ, Medicæque semina diligentiore cultura tractabam; venaturus aucupio nobili supra destinatam in singulos menses pecuniam a Patre meo mihi nonnihil emolumenti, meditor erudito doctoque Parenti fructum aliquem ingenij mei mittere veluti lenocinium optatorum nummorum: arreptaque capillata fronte præterfluentis occasionis Paterni dialogi, quem ipse *De genitalium vsu & dignitate* nuper Etrusco vulgauerat idiomate, sub titulo *Ceuæ*, in quo de Anima Seminis nonnulla disseruerat, commentationem quamdam scriptis *De Anima Seminis Humani*, quam, iuuenili menti tunc decore [d] placente nomine Græcanico, *Gonopsychanthropologiam* inscriptam, ad Parentem transmisi: Delectatus ille mirum in modum libello filij (quæ parentum est omnium erga gnatos affectio) pluribus Medicis præclaris ipsum legendum præbuit, seu filij progressus in litteris apud eos ostentaturus, seu potius illorum iudicium non corruptum amore sibi comparaturus; amor enim, perinde ac odium, vt ait in [e] Centiloquio nuncupato Ptolemæus, iudicium corrumpit; quum ambo pariter augeant minima, minuantque maxima: Illi vero viri viso tractatu, vno iam ore omnes laudare; sed ipsum adolescentis ingenij vires longe superare; ac esse partum aut Costæi defuncti surreptũ, aut Pendasij neglectum, ipsorum alterius genuinum, Iuueni Fortunio suppositicium non suspicari modo, sed aperte profiteri. Quorum sapientum hominum censuram, a Patre mihi per litteras nunciatam, ego mihi conscius de genuino labore, summis gaudijs excepi: sed tamen interim angebar de mea non bona viros apud insignes existimatione: Quamobrem educturus ex eorum animis omnem plagij suspicionem, resumptum in manus libellum ad incudem iterum reuocaui: dumque in ea speculatione pertractanda moror, Pater letali morbo correptus me Genuam accersiri iubet; Bononiense studium quinquennale tristis desero, Genuamque repeto mœstissimus, Genitore iam vita functo, & [f] biduum humato: Ibi paullo [g] post Laurea Philosophico-Medica donatus a venerando Collegio, cui Rector præerat Iulius Guastauinius, promotore meo Alexandro Pagio, Patricio vtroque Genuensi; compositis nescio an dissolutis rebus domesticis

d *Senec. ep.* 59

e *init.*

f 1599. *men. Octob.*

g 1600. 23. *Martij.*

me-

mesticis post infelicem Nouercæ casum ex altissima fenestra domus, Bartholomæi Turriani Medici Clarissimi, meique Mecœnatis persuasu, & opera Roderici a Fonseca, bene fauente Carolo Antonio Puteo Archiepiscopo Pisano, litterarum Patrono, Pisanam Academiam *h* ingredior Logicam publico stipendio docturus: Quam Spartam dum exorno successu satis felici, philosophicum volumen alacriter vrgeo, & mutato nomine De Anima seminis humani, volumen inscribo *De Ortu Animæ humanæ*: quod vtcumque completum insigni Philosopho Francisco Bonamico, viro solide docto, Pisis eo tempore Physiologiam publice colenti, cuius vtebar intima familiaritate, quum ingenua censura notandum dedissem, ille doctrinam operis approbare, ac prælo dignam asseuerare, meque pluribus ad hoc præstandum animare, ac incitare: Huius inclyti viri iudiciũ audiens Turrianus patronus meus, illico volumen a me, Genuam æstiuis ferijs reuerso, susceptum Typis Iosephi Pauonij cudendum tradidit; e quibus prodijt anno *i* MDCII. iure merito dicatum hero Turriano: vulgat ipse libros proprio sumptu cusos; quorum varia fuere iudicia; plurimi laudare tum voce, tum scriptis; Mundinus Mundinius Vicetinus Medicus vnus omnium carpere scribens *De Genitura*; cui responsum dare non opus esse duxi; quum animaduerterem facile cuiuis esse perspicere propositas ab eo viro difficultates, non esse meorum dogmatum expugnatrices. Ceterum qui primum Genuæ cusi fuerant de Ortu Animæ Humanæ libri tres in forma quarti folij, recuduntur non multo *k* post Francofurti apud Ioan. Saur. sub octaui folij specie. Scopus in ijs est ostendere, Vnde, Quomodo, & Quando proueniant humano fætui, matris in vtero degenti, singulæ partes animæ humanę; quæ nobis constitui ponitur, ac probatur ex vegetali, sensitrice, ac rationali: Primoque libro sententiæ Scriptorum aliorum examinantur: in secundo propria proponitur, explicatur, & confirmatur: in tertio difficultates eluuntur, quæ traditis antea dogmatibus negocium facessere videntur. Doctrina est pure Peripatetica, sexaginta folijs integris exarata.

h 1600. 3. N.

i 18. Octobr.

k an. 1606.

Peri-

Peripateticorum, Medicorumque placitorum Historia. II.

PIsis a Logico munere, cuius culturæ vnicam Olympiadem dederam, promotus anno sæculi Christiani sexcentesimoquinto supra millesimum ad Aristotelis Naturalem Philosophiam explicandam, inter ceteros indolis egregiæ iuuenes Auditorem assiduum habui; quin & contubernalem Papirium Caballettum Scandianensem; qui quum optaret publice defendendas theses disputationi proponere deprompras ex Aristotelicis, & Galenicis dogmatibus; adolescenti sublimis ingenij duodetriginta capitibus libellum contexui, sub titulo, *Peripatetica Medicaque Placita*. Qui summo cum sui honore, magnaque cum Auditorum admiratione, subtilissimis disputantium argumentis solida responsa dedit, assistente me quidem (nam disputatio habita fuit extra scholas publicas in Ecclesia Sancti Nicolai) sed semper silente; quoniam ipsius doctrina, nullius auxilij prorsus indiga, sibimetipsi suffecit ad proposita theoremata propugnanda: Quæ non solum Aristotelis præcepta plurima Logica, Physiologiã vniuersam fere, Metaphysicæ magnam partem, ac Moralis Philosophiæ multum complectebantur; sed etiam Galeni doctrinam satis attingebant; vtriusque facultatis præcipuis Quæstionibus in disputationem conuocatis. Opusculum typis impressum est Genuæ apud Iosephum Pauonium, anno Domini MDCV. in forma quarti folij, nuncupatum a Studioso Iuuene, sic me permittente, Marchioni Scandianensi Domino suo. Theses disputatæ Pisis Mense Martio. Liber sex folia continet integra.

Trium librorum de Vita Historia III.

POst hæc autem quum versarem lepidum pariter ac doctum alium dialogum Iosephi Liceti Patris mei, dudum a se Scholam Bononiensem adhuc frequentante coagmentatum, & editam Italico sermone, sub titulo, *La Nobiltà de' Principali Membri dell'Huomo*; comperissemque in eo scribi Vitam non esse quid quod influat a corde in ceteras corporis nostri partes; in mentem venit ex rei natura disquirere Vi-

tæ cum generatim, tum etiam ſpeciatim acceptæ in ſingulis animantium generibus naturam, eſſentiam, operationes, & proprietates; operique manum admouens tribus libris vniuerſam contemplationem diſtinxi: quorum primum, iuxta [a] præceptum & [b] morem Ariſtotelis, alienis opinionibus exacte diſcutiendis aſſignaui; in ſecundo propriam ſententiam attuli, comprobauique, diligenter agens de Vita tum in communi, tum ſpeciatim de Vegetali ſeu Plantali, de Brutali, de Humana, de Cæleſti, & de Mundana; ſingularum ſpecierum Vitæ propoſitarum definitiones, operationes, & conditiones aperiens pro virili: demum in tertio plurima quæſita, difficiliaque circa precedentium librorum ſententias contingentia determinare tentaui. Qui huic operi contradixerit, neminem hactenus ego vidi; pleroſque tamen noui, qui non meum, ſed Federici Pendaſij, quo Præceptore glorior, aſſerere non dubitauerunt: inter quos diu fuit Ceſar Cremoninus, in Patauino Lyceo non ita pridem ad plures annos Collega meus, eiuſdem Magiſtri diſcipulus antiquior: ſed poſtea videns e meo calamo non diſſimilia volumina plura in dies prodire, animaduertenſque ſtilum, & ſententias plurimum ab oratione, atque ab opinione Magiſtri communis abſcedere, abiecta prorſus omni ſuſpicione furti litterarij, meos mihi labores concedere coactus eſt. Opus Piſis a me conditum, Genuæ cuſum anno ſalutis M D C V I. prodijt e Typographia Ioſephi Pauonij medio menſe [c] Octobri, ſub forma quarti Folij. Triplicem habuit dedicationem; etenim primus liber Sereniſſimis Ferdinando, & Chriſtinæ Magnis Ducibus Etruriæ conſecratus; Secundus Carolo Antonio Puteo Archiepiſcopo Piſano dicatus; tertius Camillo Boerio Genuenſi Philoſopho Medico Clariſſimo, viro mei amantiſſimo nuncupatus prodijt in lucem, aſcendens ad folia centum & nouem cum dimidio: totum volumen impreſſum eſt expenſis Boerianis.

a 3. meta. t. 1.
b 1. de an. t. 19
c die 14.

Quatuor librorum de his qui diu viuunt ſine alimento Hiſtoria IV.

DEinceps autem quum Piſis etiamnum Philoſophus agerem inter Sapientiæ publicos Interpretes, anno Do-

mini MDCIII. puella Lunensis agri diuturno ieiunio famigerabilis, iussu Magnæ Ducis Christinæ, Theologis, Philosophis, ac Medicis oblata fuit in contemplationem; numquid adeo longæ abstinentiæ vera caussa posset inuestigari: Conuenientibus omnibus ad consultationem, & varijs opinionibus in omnem partem allatis, coniecturis actum est; nihil omnino certi determinatum. Ab eo tempore semper animo rationem tam admirabilis euentus perquirere satagens, interim consultis autoribus de proposito peragentibus, post annos plures elaboratum est a me plurimarum vigiliarum Opus, quod inuulgaui Patauij legens anno Christiano MDCXII. sub titulo *De his qui diu viuunt sine alimento*, distributum in quatuor libros; in quorum primo quamplures Abstinentium historias attuli ex probatis Autoribus ad veritatem subiecti siue argumenti comprobandam: in secundo varias opiniones insignium virorum expendi ad veritatem propositi prospiciendam; in tertio propriam sententiam de caussis diuturni Ieiunij diligenter exprimere, comprobareque studui; & in quarto demum enodaui difficilia, quæcumque rebus antea determinatis obstare videbantur. Huic operi coronidem imposui Patauij Philosophiam publice docens; ibidemque typis excusum impensis Petri Bertellij bibliopolæ, folia centum & septem cum dimidio repleuit. Dicaui volumen Andreæ Mauroceno Senatori Veneto, qui Patauini Gymnasij Moderator anno MDCIX. cum Collegis Triumuiris Litterarijs, me Patauinam ad Cathedram Philosophiæ primam extra ordinem e Pisano consimili subsellio vocauerat, atque traduxerat. Hos libros quum plerique viri docti collaudarent vnanimes, tres reprehendisse videntur; duo quidem aliqua in parte, tertius vero penitus; nam egregius Medicus Io. [a] Dominicus Sala placitum in eis de viuentium, seu mistorum corruptione a caussa interna; & non obscurus Theologus [b] Aloysius Albertus, alterum dogma de caloris habitudine ad humorem a me positum reprobare nititur; qui duo viri morata disputatione rationibus agunt; quibus responsum dedi in opere de [c] Reconditis Antiquorum Lucernis: at quidam Stephanus Rodericus de Castro Lusitanus, non Hebræus ille Amburgensium Medicus, ast alter eiusdem nominis & cognominis, nunc etiam Pisis Medicinam

a art. med. c. 9

b de operi. sex dier. lec. 25

c lib. 3. cap. 19 & lib. 4. c. 28.

dicinam theoricam publico stipendio legens, edito libello *De Asitia* inscripto totum meum volumen conuellere conatus est iurgijs potius quam argumentis: cuius procacem dicacitatem Nemesis mea castigauit in opere de Ferijs Altricis Animæ; de quo suo loco fusius infra. Daniel autem Sennertus, vir æuo nostro celeberrimus, etsi videatur, nonnullis huius operis dogmatibus aduersari, tamen nostræ sententiæ plane subscribit inquiens, [d] *& nihilominus compertum sit, quosdam sine cibo diu vixisse: hoc iam inuestigandum est, quæ caussa fuerit, cur in talibus nulla instauratione opus fuerit: Rectissime autem hic respondetur, hoc ideo factum, quia nihil absumptum fuit, aut certe non nisi longo tempore aliquid absumptum fuerit. Atque ita primaria quæstio in hac controuersia hæc emergit, cur in non nullis corporibus nihil discutiatur, aut absumatur, vt nullo alimento, quo aliquid deperditum instauretur, opus sit.* & mox. *Atque ita diuturnæ abstinentiæ caussa est humidi ad calorem ea proportio, vt illud ab hoc non nisi longo tempore absumi possit.* & paucis adiectis. *Si ergo etiam in homine humidum illud pingue & oleosum, quo calor innatus, tamquam flamma oleo, alitur, ita disponatur, vt a calore non absumi, vel non nisi tarde absumi possit, & nihil vel parum dissipetur, etiam nullo alimento opus est. etenim partes tum non attrahunt e venis, quia ipsis nihil deest.* Quæ sunt caussæ diuturnæ abstinentiæ perspicuis verbis a nobis [e] relatæ. Licet vir eruditus falso supponat nos existimasse diuturno ieiunio claros fuisse sanos homines integra valetudine gaudentes; qua de re litigat; nobis non officiens, qui eos inter corpora neutra, & morbosa collocauimus.

d 3. prac. med. part. 1. sec. 2. cap. 2.

e 3. de his qui diu vi. 5. al. cap. 51. 52. 55. & seqq.

Duum librorum de Animarum coextensione corpori Historia V.

Agebatur annus Domini MDCXV. dum mihi legenti publice librum secundum Aristotelis de Anima declarandus erat contextus XXI. in cuius explicatione quum paullo latius comprobare studuissem; Animam intellectricem nihilominus corpori toti coextensam esse, quam sit Vegetalis, & Sensitiua; varijs Auditorum animis acceptum fuit hoc theorema; quia doctissimo viro Don Alexandro Maffeio Clerico Regulari (qui tum forte meum Auditorium præsens illustrabat) non ita facile probabatur; e contra vero

Don .... Niger eiusdem Regulæ Sacerdos, eo tempore celeberrimus in Cathedrali Patauina Concionator, cuius itidem præsentia de suggestu dicens honestabat, meam opinionem collaudabat, ac tuebatur. Hoc talium virorum dissidium cum a Io: Benedicto de Ferrarijs Patricio Genuense mihi nunciatum fuisset; e re mea duxi problema tractare diligentius; & proxime sequentibus æstiuis vacationibus a legendi munere publico duos compegi libellos *De Animarum Coextensione corpori*; quorum prior ex rei natura, & ex Aristotele comprobat singulas animas coextendi corpori sibi subdito, non autem in vna tantum illius parte principe contineri: posterior dissoluit omnes dubitationes, quibus contendunt ostendere viri docti rationalem animam, ad sensitiuæ & vegetatiuæ discrimen, non esse toti corpori coextensam. Editum est opus foliorum decem in quarto folij: curauit proprijs sumptibus imprimendum Petrus Bertellius anno Christi MDCXVI. Vulgatum est Calendis Aprilis. Dicatum Antonio Priolo Gymnasij Patauini Moderatori, paullo post in Ducem Serenissimæ Reipublicæ Venetæ creato. Contradictorem hic liber habuit Mundinum Mundinium in opere suo de Genitura; cui non duxi necessarium esse respondere; quod eius obiecta facile dilui valeant inspecto vero sensu meorum dogmatum.

Libri de Perfecta constitutione Hominis in vtero Historia VI.

AGgressurus contemplationem de Monstris, animaduertens vniuersam Monstrorum essentiam sitam esse in lapsu Naturæ quomodocumque impeditę ne rectum opus efficere possit; errorem hunc Naturæ genitricis dignoscere satis non valebam, nisi prius introspecta eiusdem Naturæ perfecta operatione; quoniam vt rectum est [a] index sui, & obliqui; sic priuationes non nisi per [b] habitum introspici queunt; Quare tractaturus ex arte de Monstris, præmittendam censui Commentationem *De Perfecta Constitutione Hominis in Vtero*: quam vnico libello complexus, ad Nicolaum Contarenum Senatorem Venetum Gymnasij Patauini Moderatorem, ac tandem Serenissimæ Reipublicæ Principem inauguratum inscripto. Prodijt volumen foliorum vnde viginti

a 1. *de an. t. 85*
b 3. *de an. t. 25.*

ginti sub specie quarti folij eodem anno MDCXVI. Calendis Aprilis e Typis, ære Petri Bertellij. Contradictorem habuit eumdem Mundinum Mundinium, Venetijs Medicinã facientem; qui licet fere totum quartum librum suæ disputationis de Genitura scripserit aduersus mea dogmata in hoc libello proposita, non tamen ideo me trahere potuit vnquam ad responsionem vllam; quoniam etiam hic viderim ipsius conatibus meas theses non expugnari; quibus accurate totum opus facultatis formatricis, ac generatricis in vtero pertracto; proindeque libellum non indigere nouæ meditationis auxilio.

Duum librorum de Monstrorum Natura, Caussis, & differentijs Historia VII.

PAtefacta iam perfecta Naturæ generantis animantia functione, potissimum in Humano fœtu procreando; statim opus de lapsu ac impedimentis Naturæ Monstra generare coactæ vrgere cœpi; & ad vmbilicũ eodem anno MDCXVI. perduxi sub titulo *De Monstrorum Caussis, Natura, & Differentijs*, in duos libros distributum; in quorum primo de Monstris generatim agitur, in secundo diligenter tractatur de Monstris Humanis. Volumen Serenissimo Genuensium Duci Bernardo Clauaritiæ dicatum: typis Gasparis Criuellarij Patauij cusum in quarti folij specie, viginti tria folia complens, Calendis Augusti publicatur. Contradictorem habuit nescio an dicam sugillatorem de Castro quẽdam Medicum Lusitanum in opere suo de [a] Meteoris Microcosmi; cui responsum dedit non ita pridem mea Nemesis in [b] disputationibus de Ferijs Altricis Animæ. Sed ex aduerso doctis viris adeo placuit meditatio nostra, vt eius exemplaria cuncta breuissimo temporis interuallo e bibliopolarum officinis erepta non amplius venum prostarent; & frequentissimis postulationibus efflagitata Paullum Frambottum Bibliopolam, & Typographum insignem impulerint ad opus denuo cudendum adiectu pulcherrimarum imaginum ænearum, pluriumque meditationum a me recens habitarum. Quod volumen auctum ad folia triginta octo secundo prodijt in lucem longe venustius anno Domini MDCXXXIV. dicatum

a *lib. 2. cap. 3.*
b *disp. 25. 26.*

tum Eminentissimo Principi ex Comitibus Guidijs Io. Francisco Cardinali a Balneo, Hero meo singulari.

Quatuor librorum de Spontaneo Viuentium Ortu Historia VIII.

AGgressus iampridem difficillimam contemplationem de caussis & origine viuentium illorum, quæcumque vulgo dicuntur oriri ex putri materia; multis vigilijs deinceps in eam incumbere satagens; denique post plurium annorum improbum laborem, aliorum operum textura sæpius interruptum Opus *De Spontaneo viuentium Ortu* quatuor libris distinctum ad exitum perduxi: quorum primus opiniones alienas fusius examinat; secundus omnes caussas ortus spontanei viuentium generatim ex rei natura depromit; in tertio species omnium spontenascentium animatorum seorsim explicantur; quartus demum difficultates, & quæstiones circa proposita contingentes diluit, atque determinat. Opus maiori forma foliorum nonaginta trium Vicetiæ cusum typis Dominici Amadei, prodijt in lucem Calendis Iunij MDCXVIII. consecratum Laurentio Iustiniano Senatori Veneto. Contradictorem habuit Antonium Ponce Sanctacrucium Archiatrum Regis Catholici in opere De Hippocratica Philosophia; cui viro responsum dedi non ita pridem edito libello de Anima subiecto corpori nil tribuente; deque Seminis vita, & efficientia primaria in constitutione fætus; verum in quo reprehenditur opus a Sanctacrucio, vicissim laudatur a docto [a] Sennerto, dicente, *Qua ratione autem in intestinis vermes generentur, a multis prolixe disputatur: quæ mea sit sententia lib. 3. Instit. pag. 255. & de Chymic. cum Arist. & Galen. consensu & dissensu cap. 2. exposui: quam iam confidentius tueor, quum pluribus eam defendere videam Philosophum doctissimum Fortunium Licetum in libro de Spontaneo viuentium Ortu.*

[a] 3. lib. pract. med. par. 2 sect. 1. ca. 5

Quatuor librorum de Lucernis Antiquorum reconditis Historia IX.

VIx e tenebricosa Spontaneæ Viuentium Originis speculatione me receperam, quum statim Genius abdita me-

meditandi cupidus me trahit, seu trudit in obscuriorem contemplationem Antiquiorum Lucernarum; quæ recens inuentæ sunt ardentes adhuc a multis annis intra terræ tumulos, nulla noui fomitis adiectione tamdiu conseruatæ. Diuturnis vigilijs ad hasce Lucernas e tenebris intellectus eruendas elucubraui tamdem Opus inscriptum, *De Lucernis Antiquorum reconditis* libri quatuor; in quorum primo diligenter earum detectarum varijs locis, ac temporibus historiæ plures afferuntur: in secundo diuersæ clarorum Autorum opiniones de caussa tam admirandi Luminis expenduntur: in tertio caussæ veræ deteguntur ex rei natura mirabilis huius euentus: in quarto demum occurritur dubitationibus plurimis; quæstionesque multæ circa proposita contingentes determinantur. Liber inscriptus est Augustino Nani Senatori Veneto Triumuiro Litterario. Cusus est Venetijs apud Euangelistam Deuchinum in quarto folij, complectens integra folia sexaginta cum dimidio; promulgatus Calendis Iunij. MDCXXI. contradictorem neminem habuit, quem ego viderim; laudatores plurimos, inter quos autor Musæi *a* Calceolarij. *a Sect. 6. pag. 716.*

Librorum sex de Nouis Astris & Cometis Historia X.

A Subterraneis luminibus ad æthereas faces, si non corporeis oculis, saltem aciei mentis longe occultiores, euehor eodem tempore: quum enim studiosorum hominum Intellectus admirando spectaculo nouorum siderum & Cometarum in cælo micantium commoti, talium euentuum alij locum ab Astronomis, alij caussas generationis inquirerent a Physiologis: hos autem summos humanæ sapientiæ Dictatores simul non consentire de proposito, sed miris dissensionibus nunquam non altercari ad inuicem ægre ferens, animum appuli ad inuestigandum an aliqua ratione duæ partes hæ Philosophiæ, Mathematicam dico & Physiologiam, possent conciliari: tandem eas amico fœdere iungi posse conspexi: quarum consensum multis laboribus a me procuratum promulgaui sex libris editis *De Nouis Astris & Cometis*; quorum sane duo priores dicati Io: Baptistæ Fuscareno Patauini Lycei Moderatori proponunt attributa communia de talium

talium phenomenon conditionibus passim obseruata; & aliorum dogmata plurima perpendunt: Tertio nouorum siderum & cometarum subcælestium natura & attributa diligenter excussa; quarto eorumdem theoria ab obiectionibus Mathematicorum vindicata: liber vterque Octauiano Bono Senatori Veneto nuncupatus: Quinto cælestium cometarum & recentium astrorum origo & caussæ in Peripato deteguntur, & excoluntur; sexto demum eorumdem æthereorum phasmatum contemplatio vindicata prorsus a recentium Peripateticorum obiectionibus: vtrumque librum Dominico Molino Senatori Veneto consecraui. Opus vniuersum, a Galileo per epistolam celebratum titulo laboris Atlantici, tres habuit contradictores; duos quidem insignes viros, Scipionem Claramontium, qui nonnulla sua dogmata mihi perpensa,& veluti meis theorematibus repugnantia labefactata restaurare firmareque studet ingenua disputatione; vt ad me non ita pridem scripsisti, eruditissime Naudæe, qui ab eo viro catalogum operum ab se promulgandorum ad me misisti: ceterum vbi prodierit in lucem ea disputatio, vel acquiescã oraculis viri docti, vel excitabor ad veritatem forte depressam iterum subleuandam: Alter fuit Libertus Fromundus, qui nobili suo volumine Meteorologicorum vt passim plura meorum dogmatum collaudat; ita nonnulla sibi non placere fatetur ingenue, rationibusque depromptis ex rei natura propriam opinionem communire satagit: cui viro præstanti magna ex parte satisfacere conor in opere de Natura & Efficientia Luminis; quod multo antea cœptum, varijs occupationibus, aliorumque subnascentium in dies operum compositionibus interceptum, nondum ad vmbilicum ducere potui; quem tamen proximum video: Tertius fuit quidam Mathematicus, qui conuicijs potius quam rationibus agens, meaque vellicare magis quam sua confirmare studens, omnia liuide subsannat: cui breuiter Prima mea Nemesis occurrit, Cometarum controuersias tractans. Opus octo folia cum dimidio supra quinquaginta complectens, cusum Venetijs in quarto folio typis Ioannis Guerrilij, prodijt Calendis Iulij MDCXXVII.

Controuersiarum de Cometarum attributis Historia XI.

IAm meos de Nouis Astris & Cometis libros inuulgaueram; in quorum secundo quum omnium æui nostri, superiorisque seculi Scriptorum insignium opiniones examinassem: ac inter eos cuiusdam Mathematici, qui tunc nondum aliquid publici iuris fecerat, nullam omnino mentionem habuissem; eius profecto culpa, qui rogatus a me suam de proposito sententiam, aspere satis & inciuiliter denegauerat: visis meis de Cometis & nouis astris lucubrationibus, adeo liuore tumuit, vt post biennium editis quibusdam suis lectionibus, non ita bono fato pridem exceptis in Patauino Lyceo, virus omnis maledicentiæ in me iaculauerit: Cuius petulantiam vt coerceret mea Nemesis (quam Primam appellaui, non quia secundam in hunc autorem comminarer, sed quia nullam hactenus aliam priorem Apologiam conscripseram Nemeseticam) primo *Controuersias de Cometarum attributis* exposuit, quinque disputationibus agens de Cometarum Quiete, Loco boreali sine Occasu, Parallaxi Aristotelica, Sede celesti, & exacta theoria Peripatetica; meas ad Aristotelem interpretationes ab oppositionibus liberans, & alienas euellens, ad aures non solum Aristotelis, verum etiam ex rei natura, & ex Astronomiæ penetralibus omnia comprobans vnico libello, Venetijs apud Georgium Valentinum excuso foliorum vndecim sub forma quarti folij, anno Domini MDCXXV. Volumen Donato Mauroceno Senatori Veneto dicatum, salibus quidem aculeatis respersum, vt apologeticum prouocatum decebat, sed tamen non opprobamentis inquinatum.

Scholij de Camelo Bulla Historia XII.

AD hasce Primæ Nemesis Controuersias quum resipiscere debuisset Licetomastix ille Mathematicarum professor; adeo viciffim exarsit ira, vt prostituto penitus omni pudore libellum famosum aduersum me calumnijs onustum vulgauerit: quod probrosum volumen Socrates meus veluti Xanthippes mulierculæ rabidas exclamationes maledicen-

tiasque floccipendens, alto silentio decreuerat aspernari; sed tamen exorari passus est ab amicis, cordatis doctisque viris, vt breui *Scholio de Camelo Bulla* conuiciatoris calumnias eluderet, silentium iudicens omnibus eius iurgijs in posterum afferendis: Quare strictim obscœnas illius voces reprimens, velato vultu ac nomine, pudibunda Nemesis iurauit adeo procaci scriptori se tertio non responsuram. Scholium editum fuit in folio trifolium ad calcem operis de Intellectu Agente; quod tunc impressionis finem aspiciebat. Dicatum in Ara, in qua Camelus Mineruæ læsæ sacrificatur, Dominico Molino: Cui Senatori Veneto postea Camelus ille, quasi rediuiuus, non erubuit inscribere librum quemdam tertium, ceu plaustrum lœdoriarum non solum in me, quem sciebat promissis esse staturum, quibus dixeram nolle me amplius eũ vlla responsione dignare; sed etiam in Souerum insignem Mathematicum, virum candidissimis litteris pariter ac moribus; a quo non semel disputans victus fuerat, iam vita defunctum; adeoque cum laruis luctari, & cum vmbris depugnare, leporina quadam audacia mortuo Leoni procaciter insultare, surdamque terram ignaue verberare. Sed valeat ille Bulla, cuius nomine coinquinanda non est mea chartea supelles; cuius opprobramenta non habebunt vnquam me lectorem. Cusum fuit Scholium Patauij, apud Gasparem Criuellarium anno MDCXXVII.

Quinque librorum de Intellectu Agente Historia XIII.

SCripturus de Rationalis Animæ Immortalitate in Peripato (ad quod opus iteratis me suasionibus impulerat Franciscus Ferrantes amicus optimus) operæ pretium duxi prodromum dare volumen *De Intellectu Agente*, quo diruerem omnes Alexandræorum machinas ædificio Immortalitatis infensas, & omnia Aphrodisæorum subterfugia, ne meas interrumperent meditationes; quæ magnam ob subtilitatem attentionis indigæ non debebant obstrepentibus auribus & animis excipi. Quinque libris igitur vniuersum negocium de Intellectu Agente complector: quorum primus alienas opiniones expendit de Intellectus Agentis Existentia, siue Necessitate: Secundus examinat aliorum dicta

de

de Intellectus eiusdem essentia: tertius perpendit aliorum sententiam de functionibus Intellectus Agentis: quartus animaduertit aliena dogmata de Proprietatibus Intellectus Agentis: quinto demum propria sententia promulgatur intra septa Peripateticæ doctrinæ de Intellectus Agentis Nomenclatura, Existentia, Essentia, Functionibus, & Proprietatibus: Opus consecratum Serenissimæ Reipublicæ Venetæ: cusum Patauij sub ampliori forma a Gaspare Criuellario Anno Domini MDCXXVII. complectitur folia octoginta tria cum dimidio; Neminem habuit, quem ego quidem nouerim, contradictorem.

Variorum Elogiorum Historia XIV.

ANimi gratia pariter, & obseruantiæ tesseram erga Serenissimum Genuæ Ducem Io: Lucam Clauari, & amplissimos plerosque Venetos Senatores, multa pepigimus Elogia, nostri temporis Heroicas virtutes concelebrantia: quæ per Gasparem Criuellarium cusa Patauij distinctis folijs anno Domini MDCXXVII. compaginata constituunt non ita spernendæ magnitudinis libellum. Ea vero compacta sunt vtcumque ad imitamentum antiquorum Idylliorum referentium formam Altaris, Alarum, Securis, atque Syringis; quas poeses olim Simmias Rhodius, Theocritus Syracusius, Dosiadas, & alij veteres priscis Heroibus cecinerunt.

Imitationum Figurati metri a Simmia Rhodio inuenti Historia XV.

SEd & opusculo quodam alio seorsum omnia ferme talium Idylliorum imitamenta compegi, Fistulam, Ouum, Altare, Securim, & Alulas repræsentantia, sub titulo *Imitationum Figurati metri a Simmia Rhodio inuenti;* quæ lusi cum alijs Etruscæ Musæ carminibus in laudem inclyti Senatoris Veneti Hieronymi Landi, quum ex Prætura Patauina egregie gesta rediret in Patriam: Libellus editus in forma octaui folij, bifolium continet: cusus Patauij a Gaspare Criuellario anno Domini MDCXXVII. dicatus est Ioanni Ciampolo tunc a Secretis Principum S.D.N. Vrbani Octaui.

Quatuor librorum de Immortalitate Rationalis Animæ ad mentem Aristotelis Historia XVI.

INterim vero dum hæc ludens pango, semper habens animum ad Immortalitatem Animorum excolendam; animaduertens opinionem Alexandri de mortalitate rationalis Animæ magnum indies incrementum suscipere cum maximo ingeniorum in Peripato tenellorum damno; continenter vrgebam opus antea diu cœptum *De Rationalis Animæ Immortalitate ad aures Aristotelis*: demumque post multarum vigiliarum labores volumen ad exitum perduxi, quatuor libris distinctum; quorum primus excutit omnes opiniones infensas Immortalitati: secundus immortalem esse rationalem animam ostendit ex ijs attributis, quæ illi tribuit Aristoteles in primo Statu, priusquam ipsa corpori consocietur in formam: tertius argumenta ducit immortalitatis ex conditionibus ab Aristotele datis Animæ, dum in corpore degit hominem constituens, adeoque in secundo Statu: quartus assignat rationes immortalitatis ex ijs attributis, quæ conceduntur ab Aristotele animis in tertio Statu post obitum hominis a corpore separatis. Volumen in folio foliorum septemdecim supra centum exijt e Typographia Gasparis Criuellarij sub anno salutis MDCXXIX. dicatum fuit Serenissimo Venetiarum Principi Ioanni Cornelio, Gymnasijque Patauini Moderatoribus, Nicolao Contareno, qui postea fuit Reipublicæ Princeps, Petro Bondimerio, & Dominico Molino, Senatoribus. Neminem adhuc mihi videre licuit, qui libro contradixerit; etsi Cæsar Cremoninus Collega meus, & Aloysius Albertus Sacræ Scripturæ publicus interpres, ambo D. Federici Pendasij discipuli me seniores, ambo doctrinæ Alexandri Aphrodisæi cultores, non semel dixerint se volumini meo contradicturos; quia nulla contradictione relicta diem obeuntes fato cesserunt.

Allegoriæ Peripateticæ ad Aenigma Vetus Elia Lelia Crispis *Historia* XVII.

QVum forte meas ad manus peruenisset explicatio Marij L. Michaelis Angeli ad Aenigma tenebricosissimum, quod

quod superiori seculo transmissum fuerat ab Academicis Mediolanensibus elucidandum Patauinis eo tempore Professoribus: Griphusque miro contextus artificio videretur exposcere diligentiorem interpretationem: ego non leuem coniecturam habens e libro de Mundo ad Alexandrum inscripto Scrupum ab Aristotele dudum efformatum fuisse; duplici libello conatus sum intima Parabolæ sensa penetrare; primoque plures doctorum hominum explicationes diligenter examinaui; secundo tres interpretationes Aenigmatis in Peripato proposui; quarum priore demonstratur, Aristotelem artificioso Eliæ Leliæ Crispis Epitaphio tractare singulas Generationis naturalis vniuersim sumptæ conditiones: posteriore ostenditur, Philosophum hic Moralia tractantem agere de cunctis attributis Amicitiæ perfectæ: postrema tandem declaratur, Aristotelem in Gripho subtiliter agere de tertio rerum naturalium principio, quod Priuatio passim appellatur in Scholis. Volumen Patauij a Gaspare Criuellario cusum in quarto folij, continens integra folia quadraginta sex, vulgatum anno Salutari MDCXXX. Cal. Septembr. dicatum est Paulo Mauroceno inclyto Senatori Veneto. Nullos habuit contradictores.

Encyclopedia ad Aram Nonarij Terrigena Historia XVIII.

SEueriora Philosophiæ studia demulcens, Antiquiorum Idyllia, speciem Altaris, Alarum, Oui, Securis, & Syringis admirabili quodam artificio referentia, quod obscurissima forent, commentarijs illustrare mihi proposui subcesiuarum horarum tempore, mitioribus hisce Musis congruenter dicato. Ac primum quidem vetustissimum Altaris poematium aggressus, quod alij Dosiadæ, alij Besantino cuidam, alij Theocrito Syracusio, & alij Simmiæ Rhodio acceptum referunt, explicare tentaui; Nonariumque Terrigenam illius Autorem salutaui; quod ita se circumscripserit Autor in Idyllio. Commentationem sub titulo *Encyclopædia ad Aram Nonarij Terrigena* vulgaui; quoniam ex omnibus prope disciplinis ad eam efformandam suppetias habuerim. Cusum est opus Patauij in quarto folij a Gaspare Criuellario anno Domini MDCXXX. continet folia vigintiquinque. Dica-

tum

tum fuit litteratissimo Principi Vrbano Octauo summo Pontifici. Neminem habuit hactenus contradictorem, quem ego quidem viderim.

Encyclopædia ad Aram Publilij Octauiani Porphyrij Historia XIX.

EOdem tempore prosequebar cum suauioribus Musis ænigmatia Pægnia commentari: & Aram olim a Publilio Optatiano Porphyrio in Apollinis Pythij cultum conscriptã solis versibus senarijs, vno litterarum numero maiori minorique discrepantibus, multiplicem antiquiorum historiarum & obscuriorum fabularum eruditionem complectentibus, encyclopædia pariter explicare sum aggressus; breue volumen eodem anno MDCXXX. contexui: cusum a Gaspare Criuellario Patauij in quarto folii, vndecim folia repleuit: Dicatum Vido Mauroceno Veneto Senatori.

Libri de Anima subiecto corpori nil tribuente: Deque Seminis Vita, & efficientia primaria in constitutione fœtus Historia XX.

a 1618. QVum olim [a] agens de Spontaneo Viuentium ortu, maximum dicendorum fundamentum iecissem, ac multis rationibus vallassem, formam in materia reperiri posse, quæ nihil prorsus corpori subiecto tribueret, nõ actum primum, non operationem vllam, sed in eo velut in vase degeret, nihil ad ipsum pertinens: non multo [b] post inclytus
b 1622. Antonius Ponce Sanctacrucius Hispaniarum Regis Protomedicus in opere suo De Hippocratica Philosophia mihi de proposito litem indixit, & contradixit aperte: quum ex ad-
c 3. prac. med. par. 2. sect. 1. cap. 5. uerso V. Cl. Daniel [c] Sennertus meam opinionem collaudauerit, vt supra notaui. Licet autem Sanctacrucius multo prius illud opus suum fecerit publici iuris; mihi tamen ipsum in illo mea impugnantem videre non licuit, nisi [d] dum
d Hist. 8. præmonstratum habui ab amico viro Io: Augustino Balbano Medico Genuense: Quare statim assumpto calamo respondere tentaui Archiatro Regio, non solum propugnans meũ theorema ab eo impugnatum; sed etiam, quod in suæ senten-

tiæ confirmationem addit, semen non esse animatum, & agere vt instrumentum separatum ab efficiente primario, placitum aperte repugnans nostræ sententiæ dudum promulgatæ in opere De Ortu Animæ humanæ, perpendere sum aggressus; & spacio dierum fere quadraginta compositum est opus sub titulo *De Anima subiecto corpori nil tribuente; Deque Seminis vita, & efficientia primaria in constitutione fœtus*. Ipsum prælo Varisci Varisci supposui Patauij sæuiente pestilentia MDCXXX. Volumen in quarto folij solum octo folia continens dicatum fuit Ioanni Amulio Senatori Veneto.

Disputationum Nemeseticarum De Ferijs Altricis Animæ Historia XXI.

QVod iam *a* pridem inuulgaueram volumen De his qui diu viuunt sine alimento, quum a multis viris doctissimis non probaretur solum, sed laudibus miris extolleretur, atque suspiceretur; vnus tamen inuentus est, qui prorsus ipsum improbaret non modo, verum probrosis conuicijs despiceret, lacerareque tentaret in eschartabulo Volusiano De Asitia recens *b* edito Stephanus quidam Castro Lusitanus Medicus in Pisano Gymnasio legens: diu anceps hæsi an huic homini de proposito responderem: tandem ratio multiplex ab amicis allata, potissimum a Laurentio Pignorio, viro summæ probitatis & litteraturæ, me suasit ac excitauit ad curandam Cachexiam maledici scriptoris, & ad reprimendam Castroniensem petulantiam: totumque libellum eius famosum excussit mea Nemesis, non tam propria propugnans, quam aduersarij dicta refellens, illius opprobramenta sordidiora salibus aculeatis eruditionis euellens, discutiensque vigintiquinque disputationibus: & occasione data vigesimam sextam disputationem addens, quæ de Monsttorum ortu ex nefaria bruti & hominis commistione, meum aliud theorema dudum propositum in opere De Monstrorum caussis natura & differentijs (quod contumeliose Castro damnauerat in libro De Meteoris Microcosmi) sartum tectum tuetur. Opus incœptum mense Iunio MDCXXX. terminatum est mense Februarij MDCXXXI.

a 1618.

b 1630.

cusum

cursum Patauij feruente Pestilentia typis Varisci Variscij, qui vix absoluto volumine cum vniuersa familia numerosa morbo decessit e viuis, vt duo postrema folia Venetijs cudere mihi necesse fuerit. Volumen complectitur folia triginta septem in quarto folij. Dicatum fuit Patauini Studij Moderatoribus Francisco Mauroceno D. Marci Procuratori & Collegis Venetis Senatoribus. Prodijt sub titulo, *De Ferijs Altricis Animæ Nemesetica disputationes*: Quas quum Romæ legeret Petrus Seruius, doctrina pariter ac eruditione Medicus insignis, ad te (Naudæe) Patauium ex Vrbe perscripsit in epistola, quam mihi legendam dedisti, *Tu itaque Vir clarissime ad nos iter para: Interea fruere celeberrima ista Academia; fruere Liceto, quem ipse absens veneror; quem nunc osculor in Ferijs altricis animæ. Vale Romæ xi. Kal. Sextiles MDCXXXIII.* Idemque sentit ac scribit sub anagrammatismo latens Persij Treui in opere Domesticarum exercitationum de Sero Lactis, vbi reprehenditur Castro mihi maledicens; ait enim Treuus, c *Licetum (quem virum Dij boni! sæculi nostri ornamentum) insanire libuit hunc hominem asserere Castrum non puduit.* Sed & eidem consentiens alius vir doctus in celebri Gymnasio Philosophiæ publicus interpres, cuius nomini ne parcerem, eiusdem famæ non parceret Castroniana maledicentia, Patauium ad me perscripsit hoc epigramma,

c in fin. lib.

Ad Fortunium Licetum &c. dum Nemeseticas eius disputationes legit, iterumque legit & admiratur N. publ. Phil. Professor.

„ Quid mihi commemoras traxisse ad se Orphea Syluas
„ Sæuitiam immites dedocuisse feras?
„ Structos quid narras Thebarum Amphione muros
„ Pollice dum tangit fila canora lyræ?
„ Alcidem sileat nimis ambitiosa vetustas
„ Auratis nodis dum trahit ille viros.
„ En nouus Alcides, Amphion, ac Orpheus alter
„ In te iam sumpsit fabula prisca fidem:
„ Asitiastis enim Nemesis populata lepores
„ Concelebrat laudes docte Licete tuas.
„ Non minus est Castri linguam frænasse ferinam,
„ Moribus immites quam domuisse feras.
„ Aude animis vicisse Sophum fortasse licebit,
„ Nam fortuna tuum nomen & ipsa timet.

Pyro-

Pyronarchæ, siue duum librorum de natura Fulminum: deque Febrium Origine Historia XXII.

VIx a pestilentiæ sæuissimæ contagione me receperam, quum meam mihi salutem gratulatus, ad me transmisit Aenigma Pyronarchæ Iulius Recalchus in Ferrariensi Lyceo Medicus primarius, a me postulans explicationem litteris datis die XIV. Decembris MDCXXXII. Statim aggressus interpretationem die XX. Decembris eiusdem anni, quantum per occupationes mihi licuit opus vrgens, geminam solutionem attuli Gripho, physiologicam vnam de Fulminum natura, medicam alteram de Febrium origine; quam vtramque terminaui die tertia Octobris MDCXXXIII: cusum est volumen Patauij mense Nouembri proxime secuto typis Iulij Criuellarij in quarto folij, complectens folia septemdecim cum dimidio: dicatum fuit Eminentissimo Felici Centino Cardinali Asculano. Librum quum legisset eruditissimus Balthassar Bonifacius, hæc metra pepigit,

„ Ancipiti summus gladio se Iupiter armat,
„ Fulmine sæpe iuuat, fulmine sæpe nocet:
„ At tu dira Iouis, Fortuni, corrigis arma,
„ Vt nunc illa iuuent, quæ nocuere prius,
„ Inque libris medicata tuis vel noxia prosunt
„ Et cicur efficitur vel Pyronarcha ferox.
„ Quod si pernicies nequeat nos tanta iuuare,
„ Mitior est saltem, vixque nocere potest.
„ Illa minax, violenta, furens, quæ concutit Orbem,
„ Torpet, &, vt serpens, carmine rupta tuo est.

Duum librorum de Natura Primo-Mouente Historia XXIII.

VOluebatur annus MDCXXXIII. quum in locum defuncti Collegæ mei promotus est ab excelso Senatu Veneto Vir Floridus, qui Philosophiam in Patauino Lyceo mecum ordinarie profiteretur: ipse priusquam Patauium accederet, ad me perscripsit Epistolam humanitatis plenam, qua multis me prorsus auocare studuit ab omni litteraria concertatione: consignatam Epistolam conciuit suo clerico, qui Pa-

tauium (quo venturus iter ingrediebatur) eam ad me perferret; is antea multis alijs viris legendam aperuit, qui me de litteris a Collega missis commonefecerunt: demum bonus ille Clericus prostitutam signauit, ac defloratam, quasi virginem tabellario publico tradidit ad me ferendam; quam ego post alios legi conscriptam verbis ipsissimis,

" Molt'Illustre & Eccellentissimo Sig. & Patron Colendiss.
" Nel riceuere dalla Serenissima Republica l'honore della
" condotta in cotesto nobilissimo Studio di Padoua, vna
" delle maggiori allegrezze, che habbia sentito è l'vdire,
" che debba leggere a concorrenza di V. S. Eccellentiss.
" E assai noto quel magnanimo detto di Alessandro, che
" haurebbe egli volentieri combattuto ne' giochi Olim-
" pici, si Reges habiturus fuisset concertatores; massima-
" mente per che spero che appresso di noi questa, che si
" chiama volgarmente concorrenza, sia per riuscire radice
" di honesta amicitia, si come è auenuto a molti virtuosi
" della vera gloria singolarissimi amatori. Esempio n'hab-
" biamo in Apelle, e in Protogene, i quali facendo à gara
" di tirare sottilissime linee à ostentatione dell'arte loro di-
" uennero poi per tal cagione grandissimi amici. Nacque
" contesa come scriue il Boccaccio fra Natan, e Mitridanes
" pretendendo ciascheduno di loro il primato della libe-
" ralità, ma alla fine si risolse in scambieuole beneuolenza.
" Appresso Homero Glauco e Diomede si condussero nel
" campo per combattere ma conosciutosi si strinsero in
" amicitia. Nella Republica Tebana di gloria fù gara fra
" Epaminonda e Pelopida, con tutto ciò si conseruarono
" sempre affettionatissimi amici; perche vedeuano, che il
" publico bene richiedeua da loro quello, che doppo
" molto tempo disse Tacito, priuata odia publicis vtilita-
" tibus remittenda esse, nel che si dimostrò perfettissimo
" Cittadino Aristide, quando eletto Ambasciatore di Ate-
" ne con Temistocle depose le discordie, che con esso lui
" haueua. Luciano non seppe mai meglio e con risa mag-
" giori burlarsi de Filosofi, che introducendoli litiganti, e
" contentiosi; e certamente ha pregiudicato assai alla fama
" di alcuni Filosofi grandi l'essere essi stati fra loro emuli
" gareggiatori, come furono Platone, e Senofonte, Dio-

gene,

„ gene, e Aristippo, Aristotele, e Senocrate; quanto meglio e piu lodeuolmente si portarono Talete, e Solone, quantunque competitori nella nominanza della Greca sepienza? Le discordie sono disdiceuoli quando non siano come quella che nacque fra Pilade e Oreste, appresso Euripe, fra Niso e Eurialo appresso Virgilio, ò come quelle, che scriue Eliano essere bene spesso accadute fra Pausania e Agatone. Ho voluto con V.S. Eccellentiss. passare questo offitio per significarle l'animo mio, il quale professerà sempre essere non meno ammiratore del suo sapere, che imitatore delle sue virtù. Ho voluto che ella conosca in me quella facilità, che come dice Plutarco est viaticũ amicitię, e per tal cagione lungi quel brutto detto figulus figulum odit, auguro à me quello di Cicerone, vim habet magnam ad conciliandam amicitiam studiorum similitudo, e quello di Aristotele, sunt sibi iucundi similes, eademque profitentes; e con tal fine scusando la penna forse trascorsa in troppa lunghezza le fo riuerenza e le bacio le mani. Perugia li 4. Settembre 1633. D. V.S. m.Ill. & Eccellentiss. Ser. Aff. G.T.G.

Cui quidem epistolæ statim ego responsum dedi per tabellarium in hæc verba;

Molt'Illust. & Eccellentiss. Signor e Patron Colendiss.

La lettera, che V.S. Eccellentiss. si è compiacciuta di scriuermi sin sotto li 4. del corrente, resami non prima di hieri, mi è stata oltre modo grata; sendo ripiena non meno di eruditione, che di cortesia: & si come nell'eruditione mi ha dato à gustare colla mente il nettare de' suoi scelti concetti; così nella sua cortesia mi ha cibato la volontà coll'ambrosia di vna rara gentilezza. Al suo benigno affetto corrisponderò io sempre con pari propensione d'animo; & la sua molta eruditione se non mi sarà possibile di pareggiare, non mi sarà però tolto di lodare. Si che rendendole infinite gratie dell'honor fattomi nell'offerirmi la sua amicitia, da me cordialmente accettata, le bacio per fin di questa le mani, con farle molta riuerenza. Padoua. 19. Settembre 1633. D. V. S. m. Ill. & Eccellentiss. Ser. Aff. Fortunio Liceti.

Aduenit non multo post Vir Floridus Patauium: Ipsum inuisi, domum eius adiens; statimque perconctatus est, an habuerim eius epistolam; respondi me illam recepisse; subiun-

xique responsionem ad eum dedisse; quam vltro mihi confessus est a Tabellario sibi delatam; vt propterea semper ignorauerim caussam percontationis. Paucis ab inde diebus visitationem mihi rependit: mutuo radices amicitiæ iecimus: cui colendæ quum forte per eos dies in lucem dedissem librum de Natura Fulminum; deque febrium Origine sub titulo Pyronarchæ, transmisi ad virum Florentem exemplar per Amanuensem meum, rogans vt, si quid in opere comperiret emendandum, dignaretur id mihi communicare, quo possem eius admonitione saltem alia volumina, quæ cuderentur in posterum, perfectiora reddere: nunciauit mihi Iuuenis, se domi virum eximium non inuenisse; reliquisse tamen libellum in manibus Adolescentis clerici, quem ipse filium existimauit, certe contubernalem agnouit; eique legationem meam egregio Doctori renunciandam dixisse: ceterum postea suspicatus sum ab adolescente libellum viro Florenti datum non fuisse, quum sæpius exinde cum eo collocutus de libro ad se transmisso ne verbum quidem. Quum deinceps illuxisset prima *a* dies anni litterarij MDCXXXIII-MDCXXXIV. III. Non. Nouembris, ego de more, ac ex officio publicum suggestum conscendi Studiosis Philosophiam dicturus; cœpique serere proloquia octaui libri Physicorum Aristotelis, qui toto illo anno studij mihi declarandus erat; primamque prælectionem habui, qua post explicatam Alcmenæ Mythologiam fuse probaui Primi-Mouentis meditationem ad Philosophum Naturalem eo potissimum nomine pertinere, quod esset vere proprieque Natura; cuiusmodi non est anima rationalis post hominis obitum a corpore separata, quia nullam haberet naturalem propensionem ad corpus; adeoque non ad Physiologum attineret, sed ad solum Metaphysicum: Et quum hoc effatum, interdicens animæ separatæ a corpore defuncti physicam potentiam ad corpus denuo subeundum, non ita probari videretur viris doctis; id ipsi mihi statim a lectione descēdenti Scalas Gymnasij significarunt oretenus ingenue: Quibus vt morem gererem, sequenti Schola, quæ *b* Nonis proximis habita fuit, meditationem vberiorem habui de proposito; qua plene sibi satisfactum esse dixerunt eximij viri. Vtrasque meas lectiones illas præsentia sua plurimum illustrauit vir Floridus, qui nondum legendi

a 3. Nouemb. 1633.

b 5. Nouemb.

di munus aggressus fuerat in hoc Lyceo: Sed mox ad VI. [c] Idus e sublimi loco publice librum eumdem Aristotelis interpretari quum incœpisset, & ad V. [d] Idus prosequeretur solus ex instituto Scholarum, me quamplurimos inter alios auditorem habuit: & quum pleraque perorasset, omnes ingenij sui neruos, præsente & audiente me, intendit vtraque sua prælectione in euertendis dogmatibus a me positis antea de Natura Primo-Mouente; deque Rationalis animæ post hominis obitum a corpore separatæ nulla physica propensione ad corpus: plurimum satagens non solum contra meas positiones ostendere tum Primum-Motorem nō esse Naturam; tum animæ defuncti naturalem inesse potentiam ad corpus denuo subeundum: sed etiam rationes, quas attuleram ad mea theoremata confirmanda, solubiles esse. Quibus contradictionibus vt occurrerem postulauerunt a me Studiosi plurimi, qui prælectionibus vtriusque nostrum interfuerant: nō potui detrectare negocium, & Auditoribus meis huiusmodi speculationem denegare; Propterea sequenti proximo litterario consessu, qui [e] XVIII. Calend. Decemb. habitus est, vtrumque meum dogma latius confirmaui, & obiecta cōtradicentia, a viro Florente proposita, dilui; sic asserentibus omnibus Auditoribus viuæ vocis oraculo; quin & eorum nonnullis id perscribentibus ad amicos longinqua Gymnasia colentes; vt mihi per [f] litteras [g] repetitas nunciatum est e Pisano Lyceo a Cl.V. Iulio Guastauinio. Sed & quum alijs viris Patauij degentibus, qui meis prælectionibus præsentes esse non potuerunt, incussum fuerit ardens desiderium habendi scriptam apud se talem disputationem; quo cœperunt consimiliter exardescere qui præsentes easdem audiuerant; hinc euenit vt veluti facto impetu ijdem omnes ad vnum a me precibus iteratis efflagitare, ac tamdem exorare, disputationes has vt facerem publici iuris: Quocirca scribendi *De Natura Primo-Mouente* prouinciam aggressus [h] XI. Cal. Decembris MDCXXXIII octoginta quatuor vigilijs opus terminaui [i] Prid. Id. Febr. MDCXXXIV. Distinxi volumen in duos libros, in quorum primo physicis rationibus ex Aristotele probaui, Primi-Mouentis nomen & rationem pluribus entibus conuenire; & horum singulum esse vere proprieque Naturam: in secundo discussi rationes, quibus vir

c 8. *Nouemb.*
d 9. *Nouemb.*
e 14. *Nouem.*
f 22. *Martij.* 1634.
g 3. *Maij* 1634.
h 21. *Nouem.* 1633.
i 12. *Fe.* 1634

vir Floridus ostendere conatus est, Primum-Motorem immobilem omnino, non esse vere ac proprie Naturam, & alias etiam a viro Florente non tactas. Cusum est opus Patauij typis Iulij Criuellarij. Prodijt mihi ex Typographia Cal. Iulij MDCXXXIV. in forma quarti folij; replet integra folia viginti septem. Irrepsit magni momenti lapsus Impressoris in quintam faciem Præfationis; quum enim corrigens folia scripsissem iterato, *ad Physiologum non attinet, sed ad solum Metaphysicum*, Typographus correctionem non intelligens, transposita dictione *solum* semper impressit, *ad Physiologum non solum attinet, sed ad Metaphysicum*. Ego vero singulis exemplaribus deleui calamo dictionem *solum*, quam non fuit ita facile suum in locum transponere: Si vir Floridus codicem inemendatum habuit, iam ab Impressoribus ante me recepit, prece vel pretio corruptis. Liber dicatus est Inclytæ Nationi Germanicæ Liberales artes Patauij colenti; a qua munifice liberali donatus sum argenteo cratere deaurato, peramplo; quod artificij pulchritudine, materiei pretio ac magnitudine minime cedit Nestoreo poculo, tantopere apud k Homerum, Anacreontem, l Athenæum, & alios tam priscos, quam m recentiores concelebrato; quod quidem Cissybium Homerus describens ait,

k 11. Iliad.
l, 11. d, p. ca. i.
m Alc. emb. 102.

Iuxta etiam poculum perpulchrum, quod domo tulerat senex
Aureis clauis transfixum: ansæ autem ipsius
Quatuor erunt: binæ autem columbæ circum quamlibet
Aureæ pascebant: duo autem subter pedes erant.
Alius quidem laborans submouisset a mensa
Plenum existens: Nestor autem senex sine labore tollebat.

Germanicum vero munus est Scyphus argenteus deauratus, multis cælaturis ornatus, ansarum loco manubrium habens; & operculum; cui miles immidet; hastam dextra manu gerens elatam, læua clypeum gestans; in quo biceps Aquila argento cælata, suisque coloribus interstincta, signum Imperialis Maiestatis inspicitur: ad oram Cymbij legitur inscriptio FORT. LICETO NAT. GERMANA PHILOS. MED. ET THEOL. PATAV. GRATI ANIMI MONVMENTVM D. AN. MDCXXXIV. Honorarium hunc ego scyphum Opuntijs fratribus, a n Plutarcho iure notatis, quod vel argenteo poculo in duas discisso partes,

n de am or. frater.

o Ha-

o Hæreditatem acuto ferro herciscere non erubuerint, minime legarero; sed Primogenituræ symbolum ponam meæ posteritati; quæ tali præmio litterarij certaminis animetur ad litteras excolendas.

o *Exrip. in Plæn's. Prol.*

Duum librorum De Rationalis Animæ varia Propensione ad corpus Historia XXIV.

Occasio scribendi libros *De Rationalis Animæ varia propensione ad corpus* eadem omnino fuit; quæ nuper exposita tractandi De Natura Primo-Mouente, vt sartam tectam tuerer sententiam a me propositam in publicis prælectionibus, quum dicerem, Non interesse Philosophi Naturalis agere de rationali anima post hominis obitum a corpore separata, quod ea non habeat vllam propensionem physicam ad corpus, nec vllam potentiam naturalem ad subeundam denuo materiam; sine qua nihil a Physico tractari potest. Quod meum dogma reuocatum in controuersiam a viris doctis, impugnatum postea fuit omni conatu a Florente Philosopho de suggestu suis primis prælectionibus Patauinis. Ego vero meum theorema defensurus in hoc opere, duos in libros partito, diligenter ostendere satago, Rationalem Animam, quæ suo in primo Statu propensionem naturalem habet ad corpus humanum prima vice subeundum, & in secundo Statu corpori consociata retinet physicam potentiam ad commorandum in corpore vsque ad præstitutum sibi a Natura tempus, Rationalem inquam animam interuentu mortis a corpore seiunctam non habere in se penitus vllam inclinationem naturalem ad corpus denuo subeundum, nec vllo naturali desiderio appetere nouum corporis cõiugium; rationibus ad hoc ostendendum depromptis tum ex rei natura, tum ex Aristotelis Philosophia præcipue, necnon etiam secundaria quadam ratione ex Diui Thomæ, Scotique Subtilis Theologia: Deinde secundo libro diluo non tantum argumenta mihi a viro Florido contradicente obiecta, sed alias quoque rationes Lilia non olentes; quæ non leue negocium nostro dogmati facessere videbantur. Opus incœpi contexere *a* V. Calend. Martij MDCXXXIV. elucubraui per vigilias triginta sex, *b* Pythagoricis, *Mundi* nomine cele-

a 25. Fe. 1634

b *Bong. de nu. myst.*

celebratas, Tetractyn Iuramenti sacram complectentes, vt ait Plutarchus non c semel: terminaui meditationem ad Cal. April. eiusdem Aeræ. Cusum est volumen Patauij apud Paullum Frambottum; a quo bonus Clericus viri Floridi tentauit in dies habere folia, quæ cuderentur, hæro suo transmittenda; sed non inuenit fluxæ fidei Typographum hunc secundum. Dicatum est opus inclyto Principi Don Emanueli de Fonseca, & Zunica, Comiti Monterei &c. Vice-Regi Regni Neapolitani. Prodijt e Typographia e VIII. Calend. Augusti MDCXXXIV. in forma quarti folij, complectens octodecim folia integra: cusum est minutis characteribus. Vt autem contradictionibus suis non dissolui communis amicitiæ vincula censuit vir Florens; ita & ego censeo eorumdem vinculorum nexus firmos conseruari hoc vtroque volumine meis dogmatibus defendendis dicato; in quibus opusculis persuasione viri Florentis ego personam Apellis indui; quum ipsi placuerit æmulari Protogenem.

c de Isid. & Osir. 5. de plac. cap. 21.

d 1. Ap. 1634

e 25. Iul. 1634

FOR-

FORTVNII LICETI
Genuensis
De propriorum Operum Historia
Liber Secundus:

In quo tractatur de libris proprijs nondum impressis; quorum alij cuduntur ad præsens; alij manuscripti manum impressoris expectant ad eam parati.

PRAEFATIO.

Am Historiam texui librorum omnium, quotquot hactenus typis varijs excusos inuulgauimus: nunc operæ pretium est eos recensere similiter, qui nondum facti publici iuris tum Lutetiam Parisiorum ad impressorem missi fuere; tum apud me manent in Museo Typographicam operam præstolantes; tum etiam hic Patauinam editionem aliqua ex parte iam experti ad finem collimant.

De librorum Enneade Parisijs cudenda Historia generalis I.

QVum superioribus mensibus in meum Museum aduenisset me primum allocuturus Iacobus Gaffarellus Parisinus cum Ioanne Rhodio Dano, & I. Philippo Thomasinio; meque Palladis alumnus interrogasset, si quid

haberem operum ineditorum, cui manum extremam imposuissem, vt sibi ea visendi copiam facerem; ostendi post multa commentaria in Aristotelem tunc erudito viro libellorum enneadem, Musas mitiores magna ex parte colentem; quamirifice delectatus, eorum catalogum petijt Lutetias Parisiorum ad Amicum transmissurus, qui curaret meliorem impressionem, quam quæ mihi tunc præsto posset esse Patauij: dedi statim huiusmodi catalogum,

1. Hydrologia Peripatetica, in qua de Mari tranquillando: de lacu Palæstinæ: deque fluuiorum maiorum ortu e montibus, Aristotelis placita sarta tecta seruantur.

2. De Gradu Pietatis Aristotelis erga Deum & Homines lib. 1. in quo Philosophi sententiæ plures, Fidelium auditui duræ, salubribus explicationibus emollitæ, ad pias aures accommodantur, illæso genuino sensu dictorum Aristotelis.

3. De Mundi & Hominis Analogia liber vnus: in quo multiplex miraque proportio declaratur inter Mundum & Hominem intercedens in omnibus propemodum attributis essentiam vtriusque tam constituentibus, quam consequentibus; hisque tum interioribus, tum etiam exterioribus.

4. Encyclopædia ad Aram Dosiadæ: in qua plurima veterum historiarum, poetarum, & Philosophorum abditissima sensa enucleantur, patefactis speciatim Ignium naturalibus attributis.

5. Encyclopædia ad Securim Epei, a Simmia Rhodio constructam: in qua multa vetustatis recondita monumenta, rerum historias & naturas complectentia, recluduntur.

6. Encyclopædia ad Alulas Amoris, a Simmia Rhodio compactas: in qua de cunctarum rerum mundanarum a Deo Opt. Max. productione, conseruatione, gubernationeque tractatur.

7. Encyclopædia ad Ouum Simmiæ Rhodij: in qua plurima tum ad poesim, tum ad Physiologiam pertinentia patefiunt, delitescentia in Poematio; quo Simmias intendit reuocare Scriptores omnium disciplinarum ad studium stilumque Poeticæ, male ab ijs intermissum ac derelictum.

8. Encyclopædia ad Syringam Theocriti Syracusij; in qua celebrantur laudes & munera Poetices; & Philosophice pleræq; meditationes abditiores, a Poeta tactæ, latius explicatur.

9. Encyclopædia ad Fistulam a Publilio-Optatiano Porphyrio compactam, & inflatam; in qua multa priscorum placita, non solum historica, & poetica; sed etiam physiologica difficiliora enodantur: & attinguntur item vetustiorum alia figurata carmina, quæ circumferuntur sub his titulis, Orphei Sphæra, Labyrinthus, Thronus, & Peplus, seu Pallium Aristotelis.

Misit autem catalogum ita descriptum V. Cl. ad Ioannem Bourdelotium, nobilitate pariter ac doctrina virum præstantissimum; qui recepto libellorum elencho, tales ad me dedit litteras, ipsissimis verbis descriptas,

„ Celeberr. præstantissimoque Philosopho Fortunio Lice-
„ to I. Bourdelotius S. Quæ mea semper fuerit in demeren-
„ do clarorum Ingeniorum fauore sedulitas (vir Clarifs.)
„ quis labor & desiderium illis tamquam Numinibus oc-
„ cursare, conatibus adstipulari, & Nomini promouendo
„ respondere, monuit fortasse præstantissimus Gaffarellus,
„ si non aliunde notuisset: Cuius veritatis indicium Ca-
„ talogum nondum editorum tuorum operum tibi propo-
„ no: Quum enim vir ille nobilissimus edenda censuisset,
„ Typographo meo homini liberali & aliquando apud
„ Italos enutrito proposui; qui ne deliberauit quidem vt
„ videretur contatus; sed statim Nominis tui fulgore lu-
„ strato, quidquid suaderem facturum pollicitus est: ac de
„ conditione securus, libellos seorsim edendos, Autori di-
„ candi licentiam, & exemplaria promittit, meque fide-
„ iussorem præstat. Quod eradendis operarum næuis non
„ rogatus & vltroneus accedam, tuæ virtutis hoc opus est.
„ Huius penitiorem cognitionem dum ardentius flagito,
„ prius obsequia adipisci quam nosse feliciter mihi datum
„ est: Hinc factum vt catalogum tuum sæpius & iterato
„ deosculari placuerit, & veluti Diuinum ab Apolline
„ nouemque sororibus a ἀσπασικὸν venerari. Quisquis au-
„ tem tractatus illos ineditos attentius speculatur, satis an-
„ xius, ac nisi splendorem magni tui nominis præseferrent,
„ diuinitus a Diuo missos haud dubitaret. Prioris subtilis-
„ simam doctrinam industriæ artique copulatam qui spe-
„ culatus est b συνεχύθα τὴν διάνοιαν καὶ κλυδώνι φροντισμά-
„ των περιεσοίχισο; adeo rimaris abscōdita, vt nihil de aquis

a *Salutationis genus.*
b *confusus est mente, & æstu cogitationum circumdatus est.*

c *impietatis sententia*

,, nisi sidereum propines ac proponas. Vt autem primi co-
,, gnitio perutilis futura, sic primum secundus temporum
,, iniquitate ac infamia procul agit, qui ex Naturæ Genij
,, religione de Deo quid sentiendum eliminat: Quibus
,, enim c *ἀθεότητος δίκη* scribenda fuerat, hi tamquam ad
,, sanitatis præsidium ad quosdam Peripatetici locos nec
,, intellectos, nec visos confugiunt: quorum, vt speran-
,, dum est, summi Præceptoris per te Pietas retundet au-
,, daciam, & offensæ veritati conciliabit: sin minus, habe-
,, bunt sane eruditi quo meliores, vesani quo se inquina-
,, tiores fateantur. Ad Dosiadam, Simmiam Rhodium,
,, Theocritum quod attinet, mentem vt aperiam meam
,, necesse est, quam si occulero, non metuam quin a te licet
,, Ignoto violatæ symbolæ reus fiam: vbi programma tuũ
,, curiosis oculis perlustraui, mirari subijt, vnde post tot
,, eximios viros, qui hoc in opere desudarunt, nec vt cen-
,, seo hilum profecerunt, exemplaria tibi nancisci contige-
,, rit: Enarratores quidem veteres hic cæcutiunt, Isacus &
,, Tzetzes fratres, quoties ex his scriptoribus enodandum
,, aliquid occurrerit, balbutire videntur: ex recentibus
,, Crispinus, Iamotius, Casaubonus, Heinsius, Meursius,
,, ac quicquid eximiorum Criticorum est, parum promo-
,, uent: Iosephus Scaliger quantum in hac palæstra nomẽ!
,, epistolis ad Claudium Salmasium imbelli nec suo cona-
,, mine rem aggressus est: Ceteris illis omnibus amicus
,, germanum in modum noster, quem postremum nomi-
,, naui, æterno volumine, ignotis hactenus versuum ver-
,, borumque structuris elucidatis, si non omnia, plurima
,, saltem a controuersia seposuit. Postquam enim primum
,, prodijt Romæ Theocritus characteribus ignorabiliter
,, litteratis, sequuta est editio quam Labanus Torinus Ve-
,, netijs circiter ab annis centum procurauit. Denuo toties
,, opus illud recusum est figuris adeo variantibus, vt nec
,, Dosiadas, nec Simmias, nec ipse Theocritus (cui totum
,, opus a quibusdam pessime datur) pro fœtu legitimo agno
,, sceret. Quæ ideo proferre non erubui, quod huius neces-
,, sariæ cautionis nec vestigium, nec hola apud quemquam
,, (nec ipsum Hephæstionem excipio) conspiciatur. Tu
,, solus Æsculapius illos Virbios ab inferis excitare potui-

,, sti. Factum plaudo: nam absque te foret, illi conclamati
,, fuissent. Superest vt beneuolentiam tuam sedulitate mea
,, (quod fieri aueo) demerear: hanc tibi polliceor (vir Ma-
,, xime) sed talem vt curæ vestræ nullam anteponendam
,, reapse declarabo. Vale. Lutet. Paris. 15. die Decembr.
,, MDCXXXIII. Tibi nexu tibi mancipio I. Bourdelotius.
a tergo
,, A Monsieur Monsieur Fortunius Licetus, A Padoue.

Quibus ego litteris acceptis illico tale responsum dedi,

Nobilissimo doctissimoque viro Ioanni Bourdelotio Fortunius Licetus B. A.

Summam humanitatem pariter ac omnigenam eruditionem tuam (vir inclyte) suspicio in litteris tuis nuper ad me datis; hanc vt semper maximi faciam & collaudabo, ita pro illa me tibi perpetuo nexu deuinctissimum profiteor: Quid enim mihi gratius hoc tempore contingere poterat, quàm vt vir litteratissimus tam benigne meis operibus prælo Lutetiano cudendis præesse vellet, eaq; vt emendata prodirent procuraret? ne tantum fauorem ingratus abste suscipiam, scias tuo quoque fœtui meis in libellis curandis te patrocinaturum; vnum enim opusculum tuo nomini nuncupabo: interim maximas non possum non agere tibi gratias pro tua tam ardentis animi erga me propensione; velimque pro certo habeas me pari voluntatis affectu colere virtutem tuam. Mittam primum Hydrologiam, vel forte (quod opus in Catalogo transmisso descriptum non fuit) De Natura Primo-Mouente libros duos: in quibus ex Aristotelis doctrina diligenter ostenditur, Primi-Mouentis nomen & rationem pluribus entium generibus propriè conuenire: singulumque illorum esse verè, dicique propriissimè Naturam: dissoluunturque rationes multæ, quæ sententiam oppositam communire, propositamque demoliri videntur. Seorsim habebis singulos. Exorare te vellem virum humanissimum, vt alijs fauoribus gratiam & hanc adderes, inueniendi quempiam, qui rerum scitu digniorum indicem cuique libello conficeret attexendum. A Cl. Gaffarello moneor Typographum tuum cupere sibi diploma procurari a Sereniss. Republ. Veneta ne quis illi subditus meos libros isthic iam cudendos recudere audeat; quod priuilegium curo vt habeatur, & spero votis me potiturum: statimque transmittam isthuc. Ad Idyllia Dosiadæ, Simmiæ, Theocritique quod attinet, ea fuere nostra quædam studiorum seueriorum laxa-

laxamenta: Notaui quæ dixerint alij, quorum nota ad me peruenerunt; inter omnes maximi facio Salmasium: sed & ille vir insignis locum mibi reliquit aliquid afferendi in eorum poematum dilucidationem: versatur ille plurimum in verborum correctione; non omittit plerasque veteres historias: ego vero verba non muto; & mutata ab alijs etiam interpretari satago; totusque fere sum in sensu historiarum & fabularum veterum enucleando, & in mythologia ea reseranda, quæ sensum physicum respicit: an rem acu tetigerim, tuum primum esto iudicium (vir inclyte) quum libellos in manus habueris: Si mea tibi probabuntur, nihil aliud requiram a viris litteratis; quum te videam eruditione plenissimum. Interim mea opera vtere ad omnia tua vota: & si quando per ocium tibi videre contigerit doctissimum Renatum Moreau, illi meo nomine plurimam salutem dicere ne dedigneris. Vale, & me ama. Patauij die xxi. Ianuarij MDCXXXIV.

Quibus habitis vir eximius alias illico scripsit ad me litteras in proposito tales,

» *Præstantissimo diuinoque viro* Fortunio Liceto I. Bour-
» delotius.
» Mellitissimas tuas accepi (vir inclyte) *πολὺ πακτίδος ἁδυ-
» μελεστέρας χρυσῶ χρυσοτέρας, immo mel sincerum, nulli-
» que seplasiario cognitum: cui vt aliquid obseruantiæ vo-
» to reponam, ecce geminam mentem vnica tabella deli-
» neo. Illam accipe genuini candoris & affectus in te mei
» prototypum, hanc Typographi, Iuuenis quidem, sed
» cordati, & qui nuper ex mea bibliotheca volumen in-
» gens Hieronymi Fabritij practicæ medicinalis hactenus
» ineditum euulgauit. Sed vt omnia quæ illi præ oculis,
» priusquam ad mea deuenero, paucis absoluam; hoc in-
» ternuncio sit tecum. Precatur & enixe flagitat, vt edenda
» simul mittas, vt præuia cum amicis deliberatione librum
» seligat ceteris viam & fauorem paraturum. Patrius hic
» morbus est, qui plurimos male feriatos discruciat, nec
» vestros, vt arbitror, minus angit: Non alio furiarum ge-
» nere quondam Abderitani torquebantur. Sic Typogra-
» phos perpetuo facultatibus inhiantes audire Pindari ta-
» lia, e θρυλλίζοντας operæpretium est f Ἀρχομένω δ᾽ ἔργω προ-
» οίμιον χρὴ ποιεῖν τηλαυγές: Itaque si totam supellecti-
» lem exposueris, aucupio venabitur & emet emptorem.

** longe pactide suauiores, & auro magis aureas.*

Lucia. πῶς δεῖ συγγρ.

e murmurantes.

f incipiēte autem opere procemium oportet facere præfulgidum.

In

In cæteris te quietum hilaremque præstabit, recentibus characteribus, pura niueaque charta, & alijs necessarijs, quibus Nomenclatorem *Pomponatij* exhibuit. De Diplomate tuum erit curare vt propinatis omnibus ex eo nulla mora sit: hic operarum & legationis meæ fundus esto. Ad eam nunc epistolæ partem, quæ meæ latissimum incrementum respicit famæ, decurro. Verum quid primum respondeam, quid secundum, animus hæret anxius non secus ac In triuio deprehensus, qui legitimam viam nescit: Nam quod sub nomine meo e libris tuis non postremus sit proditurus, licet ingenuum pudorem meum quodammodo corrumpere videaris, tamen parendi tibi, munusque tuum submissis obsequijs venerandi lenocinatur necessitas: cautelam tamen necessariam apponere non inuitus feres, nempe vt tuis in emendandis operibus non sit laborum suscipiendorum remuneratio; nihilque de emendatione pronuncies; aliter enim quod gratissimum ingratum esset: Ac iam immortalitatis participes animas nomen meum monumentis suis illustrasse comperio. Enim vero dum attentiori meditatione rem totam examino, ita propositionis istius autoritas, quæ pro lege ac ratione semper mihi futura est, me delectat vt torqueat: Quid enim in chartea mea supellectile tantis honoribus redonandum? quid inter seria iocosque meos muneribus tuis æquiparandum? fateor ac præme fero post amicorum officia, operosamque sedulitatem, nullum genus styli aut caloris animum meum exercere. Atque vt dono quolibet gratijs tuis sacrificem, quum desidiæ contumacissimæ patrocinium debeam, desuetis operibus adstitui molestum est: quum tamen vicem redditurum pollicear, per omnes virtutum tuarum numeros obtestor ego, qui opera pusillus, tuis operibus maximus prodeo, languidissimos conatus meos ames animes ac promoueas. De exactissimo librorum tuorum indice, quod precatis, securum esse iubeo: non enim in operibus tuis emendandis curam diligentiamque meam accusari permittam. Cætera mitte loqui, sed propera g πᾶσι θεοῖς ἀγαθῇ τύχῃ, δεξιοῖς πνεύμασι, Διῒ οὐρίῳ, & assiduum me tibi cogitato. Præter litteras, quas amantissimus nostri Renatus Moreau

g *omnib. dijs iuuantib. bona fortuna, dextris ventis, secũdo Ione.*

„ reau V.C. scribit, omnibus se vocibus commendatum ha-
„ bet, eius ego vestigijs tutus nomen meum clientelæ tuæ
„ suscipiendum ac fouendum præbeo, Vale vir ornatissi-
„ me. Lutet. Par. 24. Febr. MDCXXXIV.
„ Tuus dum memor ipse mei I. Bourdelotius.

Ad hanc epistolam sero satis habitam respondi scribens in hanc sententiam,

Nobilissimo doctissimoque viro Ioanni Bourdelotio Fortunius Licetus B. A.

Quod meorum operum typis Lutetianis imprimendorum patrocinium adeo benique susceperis, adeoque sedulum promittas (vir eximie) debeo multum eruditioni tuæ, debeo plurimum humanitati tuæ: dum autem magnis hisce beneficijs deuinctissimus animaduerto, soluta meliore in caussa esse quam obligata; vt vehementer cupio pares tibi munerum vices rependere; sic angor dolore præcipuo quodam, & crucior sensibus intimis, non posse me tibi gratijs respondere: ceterum tamdem audiens ab h Aristotele, licet magnis beneficijs acceptis quis vel ob facultatum penuriam non rependit, sed quantum potuit præstitit, bene se habere; quoniam ita Deus pro facultatum modulo nostrarum sacrificia æstimat: i vt pote qui non sumptibus sacrificantium, sed pietate gaudet: vidensque priscos ditiores boue, agno, capraue Numini k sacrificare; pauperes thure, vel placenta Deo sacrum facere; at si quis pauperrimus, eum ita Deo litare, vt dextram dumtaxat suam ipsius exosculetur; recreor animo, sat mihi ducens in præsentia beneficiũ patrocinij suscepti meorum voluminum, dextera mea tibi inclinata deosculatione repereri; mox tuam summam eruditionem thure masculo vel Oui Simmiaci, vel Fistulæ Porphyrianæ, placentaq; seu mola salsa mea ad alterum eorum Idylliorum Encyclopædiæ veneraturus; vtque tuæ prorsus optioni trado munus eligendi; sic tuæ summæ benignitatis erit efficere, vt hocce munusculo diuinæ tuæ eruditioni litauerim. Ad opta vero Typographi nostri quod attinet, libenter ac statim omnem meorum voluminum ineditorum in catalogo ad te transmisso descriptorum reliquam supellectilem simul tradam præclaro viro Gaffarello, qui quantocyus curabit isthuc transferri. De diplomate, quod existimabamus obtentu facillimum, non est in nobis illo tam cito potiri; quum Senator amplissimus omni studio curauerit id nobis impetrare; sed hactenus varijs difficultatibus res implexa fuit; nec ingenij ciuilis artibus vllis

h 7. Eud. 15.

i rh. ad Alex. cap. 2.

k Lucia. de sacrif.

vllis adhuc expediri potuit: Vtinam Gordiani nodi fatum per me subire valeret: omnem lapidem posthac mouebimus, vt illud assequamur: si voti compotes fieri nequibimus, isti Typographo sufficiat habere me fideiussorem libros a nemine nostratium recusum iri; spondeo siquidem ipsum indemnem penitus in hoc negocio seruare; certo sciens Impressores Italos nunquam, obstante me, manum ad hoc opus admoturos: quare nil sibi metuat ab hisce damni; prælumque nostrum alacriter vrgeat: quod si diplomate carens non aude:t hanc aggredi prouinciam; me de proposito suo certum illico reddat, vt scire possim an debeam reliquos mittere, an alium quærere Typographum, qui tale priuilegium nil moretur. Tu interim vale flos delibate Studiosorum, meoque nomine plurimum saluere iubeas inclytum Moreau, cuius litteras abste nominatas in epistolæ calce, nondum mihi videre licuit. Iterum vale Musarum ocelle. Patauij III. Non. April. MDCXXXIV.

Ceterum anteaquam has litteras darem, immo priusquam accepissem nuper exaratas a viro præclaro, cl.v. Iacobo Gaffarello discessum in Galliam paranti duo volumina primum cudenda cum sequenti epistola misi Venetias ad amicum inclytum perferenda; licet dilato discessu per tabellarium ea miserit eximio viro; sic autem se habuit epistola,

Nobilissimo doctissimoque viro Ioanni Bourdelotio Fortunius Licetus B.A.

Ab eruditissimo nostro Gaffarello recipies, vir inclyte, duo meorum opusculorum; Encyclopadiam nimirum ad Aram Dosiada, & alteram ad Securim Epei; quarum Ara præmittenda Securi; sic enim mihi nunc ex vsu est: Interim dum hi duo libelli cuduntur, Amanuensis alia volumina pridem in catalogo ad te dato descripta transcribet, inter quæ tuo nomini patrocinioque destinatū. Rogatum te velim (vir humanissime) non solum, sed & exoratum, si quid inter legendum occurret, quod eruditioni doctrinæq; tuæ minus probetur, siue mendum irrepserit in codicem vel Amanuensis incuria, vel etiam Autoris negligentia inscitiaue, id ex arbitrio tuo corrigas; plurimum enim defero virtuti tuæ; satiusq; mihi fuerit ab amico corrigi, quam ab æmulo quopiam damnari & irrideri. Quantocyus iste Typographus Aræ libellum impresserit eo sibi me magis deuinxerit; valde siquidem opto munusculum id offerre Cardinali Eminentissimo. Cura sit Impressoris vt Aræ formentur ad amussim, & Secures etiam illæ curuæ; quæ licet non

sint ita circulares exacte, nil refert; dummodo pinnæ manubrio recto lateraliter vtrimque fastigientur in arcum: poterit ipse characteres primum componere ad rectas lineas; deinde subtractis vtrimque quadratis illiteratis replentibus interstitia pinnarum superna & inferna, curuare lineas pinnarum ad formam Bipennis lunatæ, vt ita dixerim. tali siquidem artificio dudum hic nostri Typographi Securim Epei facile composuerũt, impresseruntque. Græcum quidem Idyllium ex vniformibus characteribus cõstituatur, tam id quod Aram repræsentat, quam id quod Securim: Sed vtriusque versiones Latinas poterit, ad versuum longitudinem, aut breuitatem pro recta figuræ constructione, characteribus etiam difformibus efformare. Non te diutius morabor, vir eximie. Vale, & me ama. Pat. Cal. Mar. MDCXXXIV.

Ad hanc epistolam hoc responsum dedit vir egregius,

„ Viro Clarissimo Eruditissimoque Fortunio Liceto I. Bo-
„ urdelotius S.

„ Aureos libellos tuos (V.C.) styli parilitate sororiantes cum
„ epistolio, siue cum ipsa humanitate lætus accepi. Iam ali-
„ quid Græcis in apicibus abstersi, quorum inuersione
„ (quod te nemo melius nouit) sensus interdum versusque
„ corrumpitur. Sed absit a candore meo quod flagitas, &
„ iubes suadendo: Quid enim aut addere, aut eradere pos-
„ sem diabolaris ego & imi subellij? In eiusmodi laboribus,
„ quamquam amicis operam ingenuitatis commodem, cau-
„ te atque sapienter l ἀπέχω. Cætera quæ rogitas, ea præsta-
„ bo ad amussim diligentia, vt eam accusari nec patiar, nec
„ credam. Interea dum primo Cal. Maij ad Aram accingi-
„ mur, finito (vir optime) vt quod a me ipse flagitasses, exe-
„ quar, nempe vt eruditissimum Cl. Salmasium artissimis
„ amicitiæ vinculis mihi coniunctum admoneam quibus
„ præconiorum titulis ipsum commendes: nec enim post-
„ modum a librarijs nostris nesciet (quamuis nunc apud
„ extremos Batauos ab orbe nostro diuisus agat) hanc meã
„ operam tibi locatam esse: virorum enim qualis ille docti-
„ simorum Ingenium cuncta pertentat, nihilque non illi
„ præsentaneum est,
„ m Ἰθματα μὲν χέρσῳ μεφαλὰ δ᾽ ἐν οἱ ἄπτετ᾽ Ὀλύμπῳ.
„ De diplomate curato vt mittatur, quod facile expedieris
„ priusquam typographica sedulitas ferueat; vix enim ab

ea

l abstineo.

m gressus quidem terrã, caput autẽ tãgit olympum.

„ ea impetrare potui, vt diplomate non viso rem aggrede-
„ retur. Vale vir doctissime [n] Μέσων, καὶ χαρίτων ἱερὸν φυτὸν,
„ meque Collegis tuis viris Clarissimis concilia. Lutet. Pa-
„ ris. 7. April. MDCXXXIV.
„ Tibi nexu tibi mancipio I. Bourdelotius.

n *Musarum & gratiarum dulciloquarum sacra plãta*

Post quas litteras aliæ plures inter nos intercesserunt de proposito negotio; quas necesse non est hic delineare; quamobrem ad peculiares operum historias accedemus.

Encyclopædia ad Aram Dosiadæ Historia II.

INter commentationes, quas Encyclopædiæ titulo lucubraui dudum ad Antiquorum Poetarum Idyllia figurata, post Nonarianam Vrbano Octauo Summo Pontifici dicatã, secundum locum obtinet Dosiadæa; in qua multiplices habentur historiæ priscæ, mirabiles eruditiones, & speciatim vniuersa cunctarum specierum ignis attributa mirabiliter insinuata. Inducit in poemario suo Dosiadas, apud Lucianum in Lexiphane obscuritate illustris, Aram ab Iasone in Lemno constructam erectamque Vulcano Deo loci de semetipsa poetice loquentem, & insulæ decora narrantem. Composuimus igitur ad Aram Lemniam Dosiadæ poetæ tenebricosissimi Encyclopædiam; in qua diligenter explicatur antiquissimum pariter, & difficillimum Idyllium Altaris Lemnij, singula Vulcani, & Ignis attributa mirifice complectens; patefactis veterum Scriptorum abditioribus monumentis tam ad Mythologiam, quam ad Historiam, & Philosophiam attinentibus. Volumen, cui titulum feci, *Encyclopædia ad Aram Lemniam Dosiadæ*, in folio manuscriptum est chartarum LXI. incipit, *Quum hactenus peruulgato libello &c.* terminatur, *Cui gloria sit in æternum.* Dedicatum est opus Eminentissimo Principi Francisco Cardinali Barberino S. D. N. VRBANI Octaui Nepoti. Missum Lutet. Parisiorum cudendum Typographo Clodoueo Cotardo.

Encyclopædia ad Securim Epei Historia III.

POst Aras Encyclopædiam texui diebus Canicularibus ad Securim Epei, poema constructum a Simmia Rhodio,

poeta vetustissimo, in effigiem Bipennis decore curuæ; in qua post excidium Troiæ Palladi consecrata celebrantur laudes Epei, structoris Equi Troiani, multis antiquorum historijs ænigmatice propositis, quæ diligenter explicantur. Opus inscriptum, *Ad Securim Epei a Simmia Rhodio constructam Encyclopadia*, in folio manuscriptum est chartarum XXXVI. incipit, *Quum in superioribus Antiquiorum* &c. desinit, *Quod in Sacrificijs Numini pridem offerebant vetustiores.* Nuncupatum est inclyto viro Gaspari Thuillerio Christianissimi Regis Oratori ad Serenissimam Remp. Venet. Missum & hoc Lutet. Parisiorum ad Cl. V. Ioannem Bourdelotium, cudendum typis Cotardianis.

Hydrologia Peripatetica Historia IV.

QVum ego iampridem versarem Aristotelis Meteorologiam, inter alia multa difficilia, quæ plurimos interpretum a Magistro dissentire discedereque coegerunt theoriam comperi de Aquarum natura in ea parte speciatim, qua Philosophus agit de fluuiorum insignium ortu e montibus, & de lacu Palæstinæ, a Clarissimis viris Buccaferrea, & Vicomercato potissime proscriptam, & acriter impugnatam: Quin & Plutarchum atque Petrum Aponensem reperi contradicentes Aristoteli, vt ipsi scribunt, agenti de marinis fluctibus arte tranquillandis iniectu olei & anchoræ: Quorum argumentis diu consideratis, affulsit ex rei natura tandem, & ex Antiquioribus autoribus aliqua spes defendendi Magistrum a contradicentium obiectionibus: quam spem dum ego diligentius excolo, fluxit e calamo mihi volumen sub titulo *Hydrologiæ Peripateticæ*, in qua de Maris tranquillitate per oleum, & anchoram comparanda; de Lacu Palæstinæ grauissima quæque pondera sustinente; deque fluminum ingentium ortu e montibus, Aristotelis placita controuersa & impugnata explicantur & propugnantur. Opus in folio manuscriptum est chartarum LXXXIV. incipit, *Parentibus honorem summum exhibendum* &c. finit, *Sancta Mater Ecclesia.* Destinatum Ioanni Bourdelotio viro eruditissimo.

Libri De Gradu Pietatis Aristotelis erga Deum & Homines Historia V.

QVum superioribus mensibus animaduerterem plures Adolescentes nobiles adeo dictis Aristotelis addictos, vt summo Philosopho vix fidem abrogarent etiam in ijs dogmatibus, quæ non ita consentire videntur Ecclesiasticis sanctionibus; ob quæ passim a plerisque non ita bene audire videbatur Aristoteles; nonnullas Magistri sententias, quæ inter alias incautis Iuuenibus perperam intellectæ poterant erroris maximi caussam præbere, salubribus explicationibus intacto genuino sensu verborum Philosophi declarare conatus; post aliquot elucubrationes, demum compegi libellum sub titulo *De Gradu Pietatis Aristotelis erga Deum, & Homines*. Liber ab Amanuense transcriptus in folo replet chartas XLIV. incipit, *Qui Peripateticam doctrinam excolentes* &c. terminatur, *Consonum est, ad laudem & gloriam omnipotentis Dei*. In librum erudita Ioannis Rhodij Musa distichon cecinit,

» Vulgus ARISTOTELEM grauat impietate, LICETVS
» Doctorem purgat. Nunquid vterque pius?

Operis de Mundi & Hominis Analogia Historia VI.

REsponsurus olim ad Asitiasten illum de Castro, qui meũ volumen de his qui diu viuunt sine alimento reprehendere conatus fuerat; in animum venerat id agere perfunctorie, quasi tractarem primario quodam instituto de Mundi & Hominis analogia: sed indies valde crescente sub calamo commentatione; decreui tandem bono amicorum consilio seorsim vtramque tractationem edere: vulgatisque Ferijs Altricis animæ, dein Analogiam inter Mundum & Hominem passim apud Autores inclytos celebratam laudibus potius, quam accurata tractatione cultam; tactam potius quam pertractatam (quantum mihi videre licuit) superioribus annis ex rei natura diligenter explicare tentaui: volumen elucubraui *De Mundi & Hominis Analogia*; in quo tum ex profanis, præsertim ex Aristotele, atque Platone; tum e sacris

Auto-

Autoribus ostendere studeo miram inesse proportionem inter mundum sensibilem, & Hominem in omnibus propemodum vtriusque attributis tam essentialibus, quam accidentalibus; hisque non solum internis, verum etiam externis. Liber in folio manuscriptus est chartarum LXXVII. principium habet, *Celeberrimam illam Humanæ Mundanæque Naturæ proportionem* &c. finiens, *in cuius festiuitate contemplationem hanc terminauimus*. Opus dicatum doctissimo Principi Edoardo Baroni Herbert, eique missum in Angliam.

Encyclopædia ad Alulas Amoris Historia VII.

POst Securim Epei ad Alulas Amoris a Simmia Rhodio pariter compactas explicandas animum adieci; & quum priscus ille Vates Idyllio quodam ad Alarum imaginem metris decenter effigiato cecinisset ænigmatice de mundanarum rerum omnium a Deo Optimo Maximo productione, conseruatione, miraque gubernatione: nos illius dicta diligentiori Encyclopædia declarare sategimus, opusculumque inscripsimus, *Encyclopædia ad Alulas Amoris a Simmia Rhodio compactas*. Volumen in folio manuscriptum est chartarum xxxix. & incipit, *Quum de Summo Deo* &c. & finit, *valeat & illud explicare*.

Encyclopædia ad Ouum Aenigmaticum Simmiæ Rhodij Historia VIII.

NAturæ Ordine post Alas Ouum sequitur; quum Alata viuentia plurimum sint ouipara; & ouiparum animal Ouo sit prius, vt pore perfectum imperfecto. Ouum autem hoc poematium est a Simmia Rhodio compactum in effigiem Oui, & sub Oui nomine, ceu cortice, continet ænigmatice multa spectantia tum ad antiquam Historiam, tum ad Poesim, tum ad Physiologiam; quibus autor intendit reuocare disciplinarum scriptores omnes ad studium Poeticæ, male ab ijsdem intermissum, ac fere derelictum. Opus inscriptum, *Encyclopædia ad Ouum Simmiæ Rhodij*, scriptum ab Amanuense replet in folio chartas VL. incipit, *Post Amoris Alas* &c. desinit, *ad quod aggredimur sequenti alio Volumine*.

Encyclopadia ad Syringam Theocriti Historia IX.

PRosequens inter Musas mitiores Antiquiorum ænigmatica pægnia dilucidare, deinceps accessi ad Syringam a Theocrito Syracusio compactam & inflatam; in qua decore satis efformata ad imaginem Fistulæ septicannis postoriciæ, celebrari perspicio laudes & munera *Poetices*, ænigmatico stylo propositis veteribus Historijs quamplurimis, attinguntur simul philosophicæ contemplationes abditiores, & poeticæ inuentiones a prisco vate; quæ mihi latius explicantur in hac *Encyclopædia ad Syringam Theocriti*; quæ chartis xLII. ab Amanuense in folio transcripta, incipit, *In Antiquorum sacrificiorum apparatu* &c. ac finit, *ad quod accingimur*. Opus destinatum Illustrissimo & excellentissimo D. D. Nicolao ex Comitibus Guidijs a Balneo Marchioni Montis-belli &c. paratum est typis Lutetianis.

Encyclopædia ad Fistulam Publilij Optationi Porphyrij *Historia X.*

DEnique vero Fistulam poeticam similiter ad imitationẽ Theocritææ Syringis, a Publilio Optatiano Porphyrio versibus hexametris litterarum numero semper vnitate decrescente decore compactam Encyclopædia quadam pariter explicare conatus, finem imposui priscorum hisce Technometris obscurioribus explicandis. Opusculum laudes organi Musici *Pastoralis* ex historia poetica mire depromens meа commentatione cultum: in qua similiter attigi vetustiorum alia Figurata Carmina, quæ cognominata fuerunt ab Autoribus, Orphei Sphæra, Thronus, Labyrinthus, & Peplus, siue Pallium Aristotelis *Poetæ*. Libellus *Encyclopadiæ ad Fistulam Publilij* nomine donatus, manuscriptus in folio chartarum XVIII. incipit, *Syringis Poematium*, & finit, *veri cognitio prouenit*. Opus destinatum inclyto viro Cassiano a Puteo equiti litteratissimo.

Ency-

Encyclopædia Miſcellanearum eruditionum Hiſtoria XI.

MVſis amœnioribus quum libellis octo ad Antiquorum Figurata metra dicatis me ſatisfeciſſe cenſerem, iuxta Steſichori prouerbium Πάντα ὀκτώ, *omnia octo*: me tamen Bacchanales feriæ pertraxerunt ad Enneadem opuſculorum; quare nona quadam Encyclopædia, *Miſcellanea Eruditionum* inſcripta, plurima veterum autorum difficilia loca declarare tentaui. Libellus in folio manuſcriptus chartarum XXXVII. incipit, *Qui non ita pridem* &c. & finit, *vitam & actuoſam, & contemplatiuam agentibus.*

Trium librorum de Natura & Efficientia Luminis Hiſtoria XII.

A Multis annis ego nobilem & arduam contemplationē de Natura & Efficientia Luminis aggreſſus; eam, nouis indies emergentibus occaſionibus alia ſcribendi, ſæpius intermittere coactus ſum: tandem improbo labore Diuinis auſpicijs ad exitum perduxi, triplici cultam libro; quorum primus alienas opiniones multiplices diligenter examinat: ſecundus ex propria ſententia Luminis cauſſas omnes, originem, eſſentiam, operationes multas, affectiones quamplures, & omnia propemodum attributa diſcutit exacte: tertius inſignes difficultates circa propoſita contingentes enodare ſatagit. Volumen mole non exiguum, rerum varietate ac difficultate magnum, incipit, *Vt corporeis oculis* &c. finit,

Quæſtionum Paripateticarum Hiſtoria XIII.

INter explicanda publicis prælectionibus Ariſtotelis volumina Phyſiologica, paſſim opportunis locis de more Scholarum ſolitas Quæſtiones agitare non omiſi: eas omnes volumine ſeparato concluſi quatuor libris diſtincto; quorum primus amplectitur Quæſtiones attinentes ad libros de Auſcultatione Phyſica: ſecundus eas tractat, quæ determinantur in libris de Cælo: tertius eſt earum condus, quibus affluit Opus de Ortu & interitu inſcriptum: quartus dicatur Quæ-

ſtionibus

ſtionibus in libris de Anima tractatis. Quas quæſtiones omnes in Peripato diſcutimus ad aures Ariſtotelis, vnamquamque quinque diſtribuentes articulis; quorum primo titulus ac ſenſus quæſtionis explicatur: ſecundo rationes alienæ proponuntur: tertio ſententia propria verioribus argumentis communitur: quarto Quæſtio determinatur: quinto demum alienæ rationes diluuntur.

Commentariorum ad Ariſtotelis libros primum, & Octauum de Auditu Phyſico Hiſtoria XIV.

QVum in Academia Piſana publice Philoſophiam docere deſiiſſem anno *a* MDCIX. promotus ad eamdem colendam in Patauini Lycei primo ſubſellio extra- ordinario nuncupato; in quo prius conſederant *b* Franciſcus Picolomineus, Archangelus *c* Mercenarius, & Iacobus *d* Zabarella, teſtimonio Ricoboni tractantis Hiſtoriam *e* Gymnaſij Patauini; poſt hos inclytos Philoſophos in eadem Sede prælectiones habui ad primum librum Phyſicorum ex inſtituto ſcholarum encyclias annis litterarijs MDCIX-MDCX: MDCXV-MDCXVI: & ad ſecundam ordinariæ Philoſophiæ Cathedrã euectus, MDCXXV-MDCXXVI: Quas prælectiones ad iuſtum volumen redegimus: in quo ſpeciatim diligentem ac propriam habui Procemij ſingularis ſingularem interpretationem. De more Scholarum etiam in Athenæo Patauino publicas interpretationes habui octaui libri Phyſicorũ Ariſtotelis, tum annis Litterarijs MDCXII-MDCXIII: & MDCXVIII-MDCXIX, primam extraordinariæ Philoſophiæ cathedram tenens; e qua docere primũ deſierat Camillus Bellonus: tum prouectus ad ſecundam ordinariæ Philoſophiæ ſedem ſuccedens proxime defuncto Georgio Raguſeio; ante quem id Subſellium illuſtrauerant eodem ordine iidem viri doctiſſimi, Franciſcus *f* Picolomineus, Archangelus *g* Mercenarius, Iacobus *h* Zabarella, & Cæſar *i* Cremoninus; qui ſinguli poſtea vita functis eorum præceſſoribus pro tempore digne promoti fuerunt ad primi Subſellij ordinarij dignitatem. Ego vero quum poſt hæc Philoſophiæ lumina ſecundam Cathedram ordinariæ Phiſiologiæ replere cœpiſſem ex Senatuſconſulto anno Domini

a 1609. b 1560. c 1571. d 1577. e *lib. 3.*

f 1564. g 1577. h 1585. i 1591.

MDCXXII. mense Aprili lectiones Octaui Physicorum publicas habui; quas recolui postea rursus annis Litteratijs MDCXXVII-MDCXXVIII. & MDCXXXIII-MDCXXXIV. Quo tempore quum ob mortem Cæsaris Cremonini mihi datus esset nouus Collega vir Floridus, occasionem ab eo noctus sum edendi libros De Natura Primo-Mouente, & De Rationalis Animæ varia propensione ad corpus, vt [k] antea notaui. Quæ commentationes ad primum & octauum Physicorum, accuratiorem textus Aristotelici continent explicationem ex rei natura deductam, & ex ipsomet Aristotele, non autem ex vllo Interpretum.

k lib. 1. histo. 23. & 24.

Commentariorum ad primum librum de Cœlo Historia XV.

SEd & in eodem Patauino Lyceo quum Physiologiam e suggestu colens primum Aristotelis librum de Cælo, secundique partem Studiosis explicauerim quatuor annis Litterarijs, MDCX-MDCXI, MDCXVI-MDCXVII, MDCXXV-MDCXXVI, & MDCXXXI-MDCXXXII; & quas in angustia temporis publicis lectionibus assignati comprehendere nequiui, priuatarum adiectu, prælectiones de Cœlo ad Volumen iustæ magnitudinis perduxi; eadem methodo Magistrum interpretari satagens, qua pridem vsus fueram in explanandis libris de Auscultatione Physica.

Commentariorum ad libros De Ortu & interitu Historia XVI.

CEterum libros de Generatione & Corruptione inscriptos, quos non semel in Pisano Gymnasio sum interpretatus, in Patauina Schola quum quater itidem explicauerim annis Studiorum MDCXIII-MDCXIV, MDCXIX-MDCXX, extraordinariam vocatam Cathedram tenens; ordinariam vero Philosophiam colens annis MDCXXII-MDCXXIII, & MDCXXVIII-MDCXXIX. Quorum librorum primum quidem fusius explicaui, secundum autem ob publici temporis angustiam compendiosa declaratione colui: Commentatio tamen ad effatu dignæ magnitudinis volumen excreuit.

Commentariorum ad primum librum Meteorologicum Historia XVII.

PIsanam Academiam dum ego colerem, ex instituto Gymnasij primum Meteororum librum Aristotelis non semel interpretatus fui Scholaribus e subsellio publico: quas prælectiones ad insignis amplitudinis volumen redegi, quo textus Aristotelici diligenter explicantur.

Commentariorum ad libros Aristotelis De Anima Historia XVIII.

COnsimiliter in Patauino Peripato libros Aristotelis de Anima publicis lectionibus quum explicassem, primũ quidem, & magnam secundi partem annis Academiæ MDCXIV-MDCXV, & MDCXX-MDCXXI extraordinarius Philosophus; & MDCXXIII-MDCXXIV, MDCXXIX-MDCXXX. ordinarius: tertium vero prius extraordinarius annis MDCXI-MDCXII, MDCXVII-MDCXVIII; deinde ordinarius Philosophus MDCXXVI-MDCXXVII, & MDCXXXII-MDCXXXIII. Has contemplationes in duo volumina congessi non paruæ molis.

Commentarij ad libellum de Sensu & Sensili Historia XIX.

IN Pisana quoque Sapientia Philosophus extraordinarius agens explicaui publicis lectionibus non semel magnam partem opusculi Aristotelis de sensu & sensili; nec enim vnquam mihi datum est in angustia publicarum lectionum volumen vniuersum interpretari; Liber tamen non aspernandæ magnitudinis est.

Commentariorum ad Analyticos posteriores Aristotelis Historia XX.

ANtequam ad Philosophiæ Naturalis cultum publico docendi munere promouerer, Iuuenis in Pisano Gymnasio per integrum quinquennium Logicæ stipendia merui; Librosque geminos Aristotelis Analyticos Posteriores

alternis annis Adolescentibus publice sum interpretatus: Quas prælectiones in vnum volumen digessi.

Opusculorum Logicorum Historia XXI.

VErum intra domesticos parietes priuatis lectionibus Tyrones iuuare studui breui declaratione Prædicabilium Porphyrij; quibus adijcienda esse duo demonstraui, Singulare nimirum, atque Transcendens appellatum, a Porphyrio breuitatis ergo prætermissa; quæ tamen longe diuersam a vulgatis illis quinque Porphyrianis habent prædicandi rationem. Prædicamentorum etiam, & Perihermenias operum Aristotelicorum breuem explicationem habui distinctis opusculis: Quin & ex libris Prioribus Analyticis Aristotelis Institutionem syllogisticam vberiori paullo diligentiorique tractatione decerpsi: Quæ simul opuscula si componantur, volumen efformabunt iustæ magnitudinis.

Laurearum Philosophiæ, ac Medicinæ tam in Pisano, quam in Patauino Lyceo collatarum Historia XXII.

QVum & in Pisano, & in Patauino Gymnasio Promotor plures studiosos Doctoralibus infulis exornauerim, oratiunculas non paucos apud me in Musæo vidisti (Naudæe) quæ propositi testimonia præbere possunt; has non semel hortatus es vt in opusculum conferrem, ac publici iam vsus efficerem; eas, multis amissis, neglectisque, ad quinque decadum numerum collectas in volumen redegi; quod fortasse studiosis non erit inutile, aut iniucundum.

De Methodo, qua superiores libri conscripti fuerunt Historia XXII.

POrro quemadmodum in condendis lectionibus ad Aristotelis contextus ea mihi semper fuit in vsu methodus, vt explicandi textus primum Interpretum singulorum explicationes accurate legerim, quotquot mihi ad manus peruenire potuerunt, pro ratione temporis vetustiores antea

voluens;

voluens; & summam sententiæ vniuscuiusque describens: deinde perlectis omnibus tam Græcis, quam Arabibus, & Latinis, eorum explicationes adinuicem comparare consueui; ex quarum collatione plerumque mihi suborta fuit occasio nouam interpretationem afferendi; & aliquando cuipiam illarum vni adhæsi, quæ mihi visa fuit cum veritate consentire. Semper tamen Aristotelem ex ipsomet Aristotele declarare studui, vnum Philosophi textum ex alijs Magistri locis explicans, & vniformitatem doctrinæ maximopere procuraui. Sic in cõstruendis operibus alijs a textuum explicatione, præuideo quicquid alij de proposito scripserint, ex Aristotelis *a* præscripto: deinde materiam ad certa capita subordinata digero; & singulas partes tractationis communire satago rationibus ex Aristotele, reique natura deductis. Tali methodo construxi singula volumina superius allata, sic & alia scripturus, si quando mihi contigerit ad alia scribenda deinceps animum appellere.

a 3. met. t. 1.

Ordo, quo digeri possunt omnes libri ante allati ad certas classes Historia XXIV.

HActenus inter libros a me conditos ordinem obseruaui temporis, quo singuli vel inuulgati, vel a me scripti fuerunt: sed si forte quis ordinem materierum tractatarum, vel doctrinæ in eis requirat; non difficile fuerit ipsos ad certas classes redigerere: quarum

Prima Classis contineat Opera Logica, quæ sunt

1. Ad Prædicabilia Porphyrij opusculum I.
2. Ad Aristotelis Prædicamenta Opusc. II.
3. Ad libros Perihermenias Opusc. III.
4. Institutio Syllogistica ex lib. Priorib. Analyticis excerpta. Opusc. IV.
5. Commentaria, seu Prælectiones ad Arist. Posteriores Analyticos lib. II.

Secunda Classis habeat Opera Philologica, seu eruditionum, quæ sunt

6. Encyclopædia ad Aram Nonarij Terrigenæ,
7. Encyclopædia ad Altare Lemnium Dosiadæ,
8. Encycl. ad Aram Pythiam Publilij Optatiani Porphyrij

9. Encycl.

9. Encycl. ad Securim Epei à Simmia Rhodio cõstructam,
10. Encycl. ad Alulam Amoris a Sim. Rhod. compactam,
11. Encycl. ad Ouum Simmiæ Rhodij ænigmaticum,
12. Encycl. ad Syringam Theocriti Syracusij,
13. Encycl. ad Fistulam Publilij Optatiani Porphyrij,
14. Imitationes Figurati Metri a Simmia Rhodio inuenti,
15. Varia Heroum nostri tempori Elogia,
16. Scholium de Camelo Bulla,
17. Laurearum Philosophico-Medicarum Decades, &
18. Eruditionum Miscellanea.

Tertia Classis complectatur Opera Physico-Mathematica, quæ sunt

19. De Nouis Astris & Cometis,
20. Controuersiæ de Cometarum attributis, &
21. Hydrologia Peripatetica.

Quarta Classis comprehendat Commentaria Physiologica in Aristotelem, quæ sunt

22. Commentaria ad primum, & octauum librum de Auditu Physico,
23. Prælectiones ad Aristotelis libros de Cœlo,
24. Explicatio duorum librorum De Ortu & interitu,
25. Lectiones ad primum Meteororum,
26. Commentarius ad tres libros de Anima, &
27. Expositio libelli de Sensu, & sensili.

Quinta Classis obtineat Opera Philosophica, non commentaria, quæ sunt

28. Quæstiones Peripateticæ,
29. De Intellectu Agente,
30. De Immortalitate Animorum,
31. De Natura Primo-Mouente,
32. De Animarum coextensione corpori,
33. De Natura, & Efficientia Luminis,
34. De Vita,
35. De Ortu animæ humanæ, &
36. De Spontaneo Viuentium Ortu.

Sexta Classis comprehendat libros mistæ doctrinæ, qui sunt

37. De Lucernis Antiquorum reconditis,
38. Allegoria Peripatetica De Generatione, Amicitia, & Priuatione, ad antiquissimũ Epitaphiũ *Elia Lelia Crispis*, &

Py-

39. Pyronarcha, siue de Fulminum Natura; deque Febrium origine.

Septima Classis numeret libros Philosophico-Medicos, qui sunt

40. De his qui diu viuunt sine alimento,
41. De Anima subiecto corpori nil tribuente; deque seminis Vita, & efficientia primaria in constitutione fœtus,
42. De perfecta constitutione hominis in vtero,
43. De Monstrorum caussis, natura, & differentijs, &
44. Peripatetica, Medicaque placita.

Octaua classis retineat libros Philosophico-Medico-Theologicos, qui sunt

45. De varia Propensione rationalis animæ ad corpus,
46. De Analogia Mundi & Hominis,
47. De Gradu Pietatis Aristotelis erga Deum, & homines,
48. De Ferijs Altricis Animæ.

Peroratio totius Operis. Historia XXV.

HÆc sunt, inclyte Naudæe, quæ de libris proprijs tam editis, quam nondum prælo submissis, in præsentia tibi scribere possum. Tu pro tua humanitate æqui bonique consulas fœturam hanc, quam iteratis precibus extorquere a me voluisti. Vale. Patauij. Dat. in Museo nostro. die xxv. Iunij. MDCXXXIV.

FINIS.

APPRO-

APPROBATIONES SVPERIORVM

Pręsens opuſculum de Propriorum operum Hiſtoria Perilluſtris ac Excellentiſſimi Domini Fortunij Liceti Genuenſis in Patauino Lyceo Philoſophi Ordinarij, cuius initium eſt, En tibi &c. & finis, a me voluiſti. &c. in folio Chartam 35. fuit viſum & approbatum Paduę per me Fratrem Antonium a Lendenaria Inquiſ. patauinum pro Impreſſione.

Ita ego Fr. Ant. a Lend. Inquiſ. qui ſup. manu propria.

Ho veduto, e letta la precedente compoſitione intitolata, Fortunij Liceti Genuenſis, &c. De ptopriorum Operum Hiſtoria Libri Duo. In quella non ſi contiene coſa alcuna contra Principi, o buoni coſtumi; & ſi può laſſar ſtampare. Coſi atteſto Io. Fr. Fulgentio de Serui.

Girolamo Soranzo K. Pr. & Reformat.

Girolamo Cauazza Secret.